

עופות ועופות בכלי שאינו מנוקב נאסרין כדברים ועופו כ"ל. וכתב עוד הר"ב ז"ל שאם מלח ככלי שאינו מנוקב אסור לעולם ואפילו לציל משום דהיה ליה כמכושל וכליע מחמת בשול אינו יוצא ע"י האשמה³²⁵

השטר מפרקתה של בהמי קודם שתצא נפשה ממכר את הבשר וגדול את הבריות ומבלע דם באיברים. איבעיא לון מבלע דם באיברים וכו' ר' לוייה אי בעי למיכל מיניה במלחה, אבל רש"י דמי או דילמא וכ"ל ולוייה נמי אסור למיכל מיניה באומצא, כ"ן הוא גורס הספדים, ובהלכה רבינו אלפסי ז"ל³²⁶, ומשמע דבקרחה אי בעי למיכל מיניה במלחה שפי' דמי דאע"פ שנבלע בו הדם יוצא הוא על ידי מלחה דכל דם שלא נבלע מחמת בשול יוצא הוא במלחה, אבל רש"י ז"ל³²⁷ אינו גורס באומצא אלא זה לידייה אי בעי למיכל מיניה ופ"י ז"ל אפילו במלחה וסלקא לתוקן. ואם כן לדבריה יש לחוש לדבר הרי' להיות הכתבה לנגח ועד שתמות לגמרי שלא ישבר מפרקתה ואפילו בעי לה לקודמה לעצמה. והרמב"ן זכורנו לברכה הכריע בגידתם הספדים מר"ל קאמר ומאכיל דם את הבריות שזו עבירה קשה קאמר לאסור מאכיל דם שמע מינה דלקודמה ושבריה לאסור מאכיל דם משום מינה דלקודמה ואי נמי לציל ליכא למחש. ומשום³²⁸ דלא נקט ומאכיל דם את הבריות דלמיכל באומצא לא היישין דאומצא לא שכרחה, אלא היא הערת נוטה לנידת הספדים וסלקא בתוקן ובאומצא מודה אסור ובציל נמי עי' דהנלה כל צדו דא"ל לי' צלה כל צדו הוה ליה בהנלה כל צדו באומצא, אלא דתמיהא לי דהא דאכעיא לן אי שרי ליה למיכל באומצא או לא בבשר דלית ב"י חושי קא מוכיעא לן דאי באית ביה חושי אפילו בלא שבר מפרקתה אסור באומצא, דהא סתם בהמה לא נשחטת הוידין דהא אינה צריכה כדמל' רב הסתריננ' לא לכל אמר רב יהודה אלא בעוף הואיל ועולה כולו כאחד אבל בהמה הואיל ומנחמת אבר אבר לא צרי', ורי' שקל סתם בהמה דאית ביה חושי אסור באומצא, אלא אם כן נודע בה שנשחטת הוריה'.

כך נראה לי ג"כ ומיידו אינו נאסר אלא מה שעומד ממנו בתוך הצידי אבל השאר מותר בנטולת מקום לפי שאין הדם מפצענו. ומיידו אם אין מתכנס שם ציר הרבה אלא שטופח החת הבשר ראייתו בשם רבינו הר"ב זכורנו לברכה והמלח ראייתו בשם השפ"ר דמי כמו שפולח דמו פולח מה שבלע מחמת חום המלח, מיידו דהוה אכל מלחה כשר ופליט האי גיס' ובלע האי גיסא ואפילו הכי שרי' משום דכל זמן שהוא פולח דם עצמו פולח נמי הוה הוא לו מקום אחר. שאינו מנוקב כתב הר"ב ולענין מלח בכלי. שאינו מנוקב כתב הר"ב אלכאצ'לוני ז"ל דאינו אסור אלא אם כן נשתחה עם שיעור מליחתו אבל אם לא נשתחה עם כל כך מותר. ולולי שאמרה תוב ד"ל היה נראה דאפי' לא נשתחה עם אלא מעט מיד והשיעור עצמו מחלקין לצאת מן הכשר ופליטתו אע"פ שהבשר עדיין אינו נאכלין מחמת מלחו, וכיון שכן הבשר שהוה נאכל מתחבש בתוך הצידי והוה שזן מלחוין הוא חוזר ובלע מיד הוה שפולח³²⁹. והר"ב דהצידי והוה מיד שהוא נפלט השיבנו לי' כדדחת אע"פ שצרייין הבשר אינו נאכל מחמת מלחו, מר"ל³³⁰ אמר שמי³³¹ דגוס ועופו מלחו, מר"ל³³² רב נחמן אמר שמי³³³ דגוס ועופו קמטיין זה עם זה אסורין. ואמר' מ"ט עופו שמי³³⁴ ורביהו דגיגי רפו דקמייהו וכתר דגייזי דגי' פליט עופו' והוה רפי' מנייהו, אלמא בחת שיעור לשטח דם העופות אמרין דבלעי דגים מנייהו, ולמעט מינה דם העופות בתוך שיעור מליחתו הוה נבלע, ועוד דאמרין עלה דה"כ דמי אי בכלי שאינו מנוק', מאי שנא דגי' ועופות אפילו עופות העופות דאפי' בשיעור שהוצגים כולעין מדם העופות ככלי שאינו מנוקב, דהוה בלעי עופות מעופות ככלי שאינו מנוקב, דאי כל שאינו מנוקב ואפילו הכי דגים ועופות בלוי' קא משמע לן דגים רפו קומייהו וכדקא' אפי' בחת שיעור מליחתו, אבל עופות ועופות לאחר שיעור מליחתו אין בתוך שיעור מליחתו לא, אלא רואי שמענין מניח דאפילו

תוספת דברים. 326 כ"ן רבי' בטה"ה שם
צמוד 140 וכו' והרמב"ן והר"ן ז"ל הריב"ח
והרא"ש, והוא במאמר דיש אסורין במלחה,
327 ד"ר הוא, (עיי' הריב"ח שפי' אחי' רש"י באו"ש),
וכ"ל בעיטור שייך הכשר הכשר ג', רש"י במא"ר,
328 חסר — דמי נחא. 329 לעיל בת'
תוספת דברים. 326 כ"ן רבי' בטה"ה שם
צמוד 140 וכו' והרמב"ן והר"ן ז"ל הריב"ח
והרא"ש, והוא במאמר דיש אסורין במלחה,
327 ד"ר הוא, (עיי' הריב"ח שפי' אחי' רש"י באו"ש),
וכ"ל בעיטור שייך הכשר הכשר ג', רש"י במא"ר,
328 חסר — דמי נחא. 329 לעיל בת'

עצמן אבל כשמנין מחזיקין דם דהוא חוזר, דאת ב"י ובמק' הרמב"ן ז"ל שמום כפל הל"ה גדולי ז"ל³³⁵ כדנא נוסח אסידה בקרדה משום שוויה קשיני דמנא דאית ביה, ואף על גב דחמתה פורתא פורתא ומלחה אסידה ולא שנא דהדד³³⁶ ידא' ולא שנו רש"ר בהמה.

לענין מליחת בני מעים עם בשר אחר יש מי שאומצ' פ"ג שאסור ואי מלח בני מעים עם בשר אסורין דהוה ליה כדגים ועופות דכ"ל ואין דם בבני מעים ואין סודורין לפלוט כולעין חו', והכוונה כלי החוספות³³⁷ נכדונם לכהנה אחר זמניהן הוה ולא דמו לדגים ועופות דהוי אחר דליח בהו דם אין בלעין חוץ חבה עליהן אלא משרק שריק ואויל ליה בהרי מלחה, אבל דגים כיון דרופו קרמיהו ופליט דמן חוד בלעי דם העופות, ומעשים בכל יום שאין נזותרים למולחן יחד עם בשר³³⁸.

דאמר שמואל אי' מוחזין בשר מלח אלא בכלי מנוקב, כללמ' אין מלחין אלא בכלי מנוקב אבל לאחר זמן שיעור מליחתו כמאן ואויל אינו פולח אלא ציר בעצמו, ואף על פי שיהיה בכלי שאינו מנוקב אין בכך כלום, ואף על פי שהיה טוח על פני הבשר כדבר שהוא פולח ציר אינו בולע הדם שאם אין אחד אומר כן כ"ל הנהיו ככלי לחמה, ומיהו לישנו דקאמר אין מניחין בשר מלח אינו מירשב דהוה ליה למיכל אין מלחין את הבשר בכלי שאינו מנוקב, ושמו נאמר דשמואל אפילו לאחר שיעור מליחתו קאמר לפי שהוא פולח ציר וציר אינו נאכל מחמת מלחו הוה ליה רוח, וכשהוה מחקין בכלי שאינו מנוק', מכלי הדם שעל המלח בתוך הבשר לפי שהוא מחקין בתוך הצידי וכבר הוי' הוא כמכושל וככבוש ומבושל לא שרי' למיכל ביה ארי' דטרדי' למפליט לא בלע

וכרמכ"א דמי' א' הו"ן ז"ל כה' מה' ש"ת עם ב"י ר"ח ז"ל רש"י ברא"ש. 317 ה"ל ה"י ס"ה, ורבי' הריב"ח בשם ר' גאון, רש"י הנה' הנה' 992. 317 ג"ל דהדד, 318 ליה כה' ר"ה עם רובמכ"א ה"ן בשם ר' י' א, נ"ל הריב"ח, והוא בש"י ס"ה ע"י הריב"ח, רש"י ב"ה הנה' ורש"י בהמ"א סק"י—ג', 319 ר"ח א"ן כ"י ע"י חס', דאין חס' חוה מחו' בעיר, אלא ז"ל דאפי' שאין מחזיקין בהם דם ציר רואי דם נגמרה פליטתו לעינם הוא וכל שפולח ציר אין בולעין דם נגמרה פליטתו דם הבשר וצרייין בני מעין פולחין ציר ומעשים בכל יום ומלחין אותם עם בשר ואין נמנין ומנחין של ישראל ורמב"ן דמי' א' הו"ן ז"ל כה' מה' ש"ת עם ב"י ר"ח ז"ל רש"י ברא"ש. 317 ה"ל ה"י ס"ה, ורבי' הריב"ח בשם ר' גאון, רש"י הנה' הנה' 992. 317 ג"ל דהדד, 318 ליה כה' ר"ה עם רובמכ"א ה"ן בשם ר' י' א, נ"ל הריב"ח, והוא בש"י ס"ה ע"י הריב"ח, רש"י ב"ה הנה' ורש"י בהמ"א סק"י—ג', 319 ר"ח א"ן כ"י ע"י חס', דאין חס' חוה מחו' בעיר, אלא ז"ל דאפי' שאין מחזיקין בהם דם ציר רואי דם נגמרה פליטתו לעינם הוא וכל שפולח ציר אין בולעין דם נגמרה פליטתו דם הבשר וצרייין בני מעין פולחין ציר ומעשים בכל יום ומלחין אותם עם בשר ואין נמנין ומנחין של ישראל

מזה וסוף סק"י ב, כ"ה בטה"ה ב"ג ש"ג
ע"י א. ובסיפ"א בשם ר"י נכ' במא"ר בשם גדולי
המחבר'ש, רש"י ב"ד. 310 הוי' בטה"ה שם
וכרמכ"א דמי' א' הו"ן ז"ל כה' מה' ש"ת עם ב"י ר"ח ז"ל רש"י ברא"ש. 317 ה"ל ה"י ס"ה, ורבי' הריב"ח בשם ר' גאון, רש"י הנה' הנה' 992. 317 ג"ל דהדד, 318 ליה כה' ר"ה עם רובמכ"א ה"ן בשם ר' י' א, נ"ל הריב"ח, והוא בש"י ס"ה ע"י הריב"ח, רש"י ב"ה הנה' ורש"י בהמ"א סק"י—ג', 319 ר"ח א"ן כ"י ע"י חס', דאין חס' חוה מחו' בעיר, אלא ז"ל דאפי' שאין מחזיקין בהם דם ציר רואי דם נגמרה פליטתו לעינם הוא וכל שפולח ציר אין בולעין דם נגמרה פליטתו דם הבשר וצרייין בני מעין פולחין ציר ומעשים בכל יום ומלחין אותם עם בשר ואין נמנין ומנחין של ישראל
מזה וסוף סק"י ב, כ"ה בטה"ה ב"ג ש"ג
ע"י א. ובסיפ"א בשם ר"י נכ' במא"ר בשם גדולי
המחבר'ש, רש"י ב"ד. 310 הוי' בטה"ה שם
וכרמכ"א דמי' א' הו"ן ז"ל כה' מה' ש"ת עם ב"י ר"ח ז"ל רש"י ברא"ש. 317 ה"ל ה"י ס"ה, ורבי' הריב"ח בשם ר' גאון, רש"י הנה' הנה' 992. 317 ג"ל דהדד, 318 ליה כה' ר"ה עם רובמכ"א ה"ן בשם ר' י' א, נ"ל הריב"ח, והוא בש"י ס"ה ע"י הריב"ח, רש"י ב"ה הנה' ורש"י בהמ"א סק"י—ג', 319 ר"ח א"ן כ"י ע"י חס', דאין חס' חוה מחו' בעיר, אלא ז"ל דאפי' שאין מחזיקין בהם דם ציר רואי דם נגמרה פליטתו לעינם הוא וכל שפולח ציר אין בולעין דם נגמרה פליטתו דם הבשר וצרייין בני מעין פולחין ציר ומעשים בכל יום ומלחין אותם עם בשר ואין נמנין ומנחין של ישראל

קי

שערי

דיני מליחה

דורא

ש"ג וח"ג
 (* מעשה דרש"י
 כשיעור מליחה ד"ג
 ס"א גלייה וי"ג
 כשיעור גלייה ולמחר
 נמלא ציר וי"ג מלא
 מיץ שלח מן הכשר
 וי"ג מי מלא וכל
 הגירסות כוונתם
 שזה.

הגהות

בכשא"מ דאין סברא שאם נפל מבשר שנמלח כהלכתו ציר על הכלי שיהי' צריך הכלי הגעלה, וגם פשיטא הדין אינו כן כדאמר בסמוך ומיהו אם בדיעבד נתנו הבשר בכלי תחלה כו' והר"י אומר שמיירי שנפל ציר (א) א והיכא דשהה הבשר בכלי מנוקב (במים אין מן הבשר קודם שיעור מליחה ודוק ג"כ ע' כ"י פנים ובהגהות מ' ד"ה הלכך כו' לפי אומה הגה הניז לחש"ט י"ל ג"כ מורה דס כשיטת מוס' דפליג אמעשה דרש"י.

מבוא שערים

א והיכא דשהה הבשר בכלי מנוקב כשיעור מליחה ולא הודה ואח"כ הושם בכלי שאינו מנוקב כו' כך הוא הנוסחא במקצת ספרי רבינו אבל במקצת נוסחאות כתוב והיכא דשהה הבשר בכלי מנוקב ואח"כ הושם בכשא"מ. ונראה שהנוסחא הראשונה היא

ס"י י"ד

הנוסחא האמיתית דמסתמא ההוא מעשה של בית רש"י מיירי בדשהה הבשר בכלי מנוקב כשיעור מליחה ומיירי נמי בדלא הודה הבשר אחר המליחה קודם שנתנוהו בכלי שאינו מנוקב. ואעידה לי דהכלי חם הבולעו ומוליך הבליעה בכולו ע"כ.

ד"ה הציר ע"ג הכלי אסור וצריך הגעלה. ואם נפל על מקצת כלי דמן הדין לא הי' צריך הגעלה רק אותו מקצת דהא אפי' בישל במקצת כלי נחושת לא הי' צריך הגעלה רק אותו מקצת כמ"ש במרדכי תרע"ט פגיה"ג ומדאצטריך ואם בכלי נחשת בשלה קרא לקדשים אלמא דאין מפעפע שמא אנו צריכין להתמיר כיון דלא ידעינן עד היכן מפעפע. ועוד אפי' מפעפע בכלי גבי בישול היינו משום דהכלי חם הבולעו ומוליך הבליעה בכולו ע"כ.

(א) והיכא ששהה הבשר כשיעור צלייה ואחר כך הושם בכלי ונמצא הכלי מלא ציר מעשה אירע בביתו של רש"י והתיר כו' ומכל מקום אין להקל שכבר נהגו העם לאסור תוס' פרק כל הבשר (קי"ג סוגיא דגניס ועופות).

כתב במרדכי בשם ר"א ממיץ אפי' אם שהה כדי שיעור מליחה על דף מודרן או בכ"מ וניתן אח"כ תוך כשא"מ ונמצא ציר למטה בכלי הכל אסור אפי' בדיעבד.

מכונות ועטרת שלמה

בי"ד שכ' ויש מפרשים אפי' מנוקב אסור לאכול בה רותח ולא נהירא לא"א הרא"ש ז"ל והר"פ כתב שאם הוא של עץ מותר כיון שהוא מנוקב ואם של חרס אסור כו' משמע שהי"ד מביאו אותו לפסק הלכה שבכ"ח אפי' הרא"ש מודה דאי פליג עליו הרא"ש לא הי' מביא אותו באחרונה לכן ראוי להחמיר ואף על פי שכתב רב אחא משבחא אם מלח בכשא"מ הבשר אסור והכלי צריך שבירה. והרא"ש הביא אותו בפכה"ב משמע בכ"ח איירי

מבוא שערים על הגהות

לעץ כו' וא"ת מה ראיי' הוא זו דנתי דכתבו דאין מליחה לעץ דלמא דוקא לעץ אין מליחה אבל לחרס יש מליחה. ויש לומר שהוא סוכר שאין שום סברא לחלק בזה ומאן דאית ליה אין מליחה לעץ אית ליה נמי אין מליחה לחרס ומתכת ואבן ולכל דבר שאינו אוכל וכן משמע בהדיא מדברי סה"ת וסמ"ג ומרדכי שהבאתי לעיל בסמוך גבי וכן מוכח באשר"י כו' וכן משמע מדברי שאר פוסקים.

מדצריך שבירה ואעפ"כ כ' בכשא"מ נמשע נכ"מ אינו נאסר כהמול"ץ וכן תמצא שם בהגהת אשר"י מאור זרוע דוקא כ"ח אבל כלי עץ סגי בהגעלה כו' מ"מ כיון דהסמ"ק אוסר אפי' במנוקב בכלי חרס והראב"ד ורמב"ן והרשב"א ור"ן כולם אוסרים אפי' שאר כלים במנוקב, וגם הי"ד שהוא בתראי אוסר כדפרישית א"כ איך יעלה על הדעת להקל אפי' בכלי חרס מנוקב, ועוד מה שכתב שם בהגה אפילו לא שהה רק מעט נאסרה וצריך הגעלה. נראה בעיני דאפי' הרא"ש שפליג ארבינו תם גבי מעשה דתרנגולת כו' ואומר דאינו אוסר מיד אלא כשיעור כבישה כו' מ"מ כאן מודה לאסור אפי' שהה מעט כיון דגבי בשר כתב אם לא שהה כשיעור זה כו' אינו נאסר אלא כדי קליפה נהי נמי דכלי חרס מנוקב לא נאסר אלא כדי קליפה מ"מ נאסרת מיד וק"ל ג"כ נמשע נכ"מ כו' ע"ד ועוד כ' בסמ"ק טעם על כלי חרס ואסור אפי' במנוקב אינו נאסר אלא כדי קליפה, וזה מיד נאסר כמ"ש נש"ש ס' ע"ד ועוד כ' בסמ"ק טעם על כלי חרס ואסור אפי' במנוקב דבקל בולע דהא צונן לא בלע אפי' בשר וכ"ח בולע צונן כדאיתא בפסחים. וכן איתא בשבת בהגהות אשר"י כה"ג שכ"ח בולע בקל אפי' בכלי שני וק"ל. ונ"ל דסמ"ק גופיה ס"ל דאין כח במלח להרתוח בין עץ בין חרס כדאיתא בסמ"ג ומרדכי. ולקמן בהיפוך הדף הבאתי (יש ענין טעמי) והיינו להפליט האיסור אבל להבליע יש ויש כח לכן אין להקל כלל ע"י יט"ש ס' ס' מוס' [נפוס זאלאווי השמיטו הכשעים הרש"ל דכ"ח] ושמור זה. [א"ה פ' יש נפק"מ גדולה ליינא].

שערי

דיני מליחה

דורא

קיא

מבוא שערים

הגהות

ש"ג וה"ג

(* אמרי"ל כו' גס
כ"י פארמא וכ"י
ויען נמלא דר"א
ממין אמר ציר
לחש"מ דס הוא.

עדים נאמנים ה"ה הרא"ש ז"ל שכתב בהדיא בפכה"ב וז"ל ובשר שנמלח ושהה שיעור צלייה ואח"כ נתנו לכלי בלא הדחה ונתמלא הכלי מציר. דבר זה נעשה בביתו של רש"י ז"ל והתיר כו' (זה) ואח"כ הושם בכשא"מ. והיה שם וכ"כ ריב"ה בטי"ד סי' כל הלילה ולמחר נמצא שם ציר שיצא ס"ט וז"ל מעשה שנמלח מן הבשר מעשה אירע בביתו של רש"י בשר ושהה כדי מליחה ונתנה אח"כ בכלי בלא הדחה ונתמלא הכלי מציר והתירו רש"י ע"כ. וכ"כ רבינו ירוחם נתיב ט"ו חלק ה' אות כ"ה וז"ל בשר שנמלח ושהה כדי שיעור צלייה ואחר כך נתנה בכלי בלא הדחה ונתמלא הכלי ציר כ' רש"י שאירע מעשה בביתו והתירו כו' ע"כ וכן משמע נמי בתוס' ובמרדכי פכה"ב ובסמ"ג לאוין קל"ז ובסמ"ק ה' דם סי' ר"ה ובשאר פוסקים ולקמן בסמוך כתוב ג"כ בהדיא בכל ספרי רבינו כיון ששהה כבר שיעור מליחה בכלי מנוקב כו' דאלמא דמיירי בדשהה הבשר כשיעור מליחה בכלי מנוקב. ואף לפי הנוסחא השנייה שאין כתוב בה מאמר כשיעור מליחה ולא הודח מ"מ אפשר שכך היה כוונתו.

מכונות ועטרת שלמה

[פ] וכ' ראבי"ה דכ"ש הכלי כו' קאי אדברי רש"י שהתיר הבשר דוק.

שערי בינה

[א] מעשה דרש"י וכיאר מור וכ"י וש"ע ונו"כ סס"ט וכל המסתעף לזה - סעיף כ' בש"ע סי' ס"ט בשר שנמלח ושהה כדי מליחה ונתנהו אח"כ בכלי בלא הדחה ונתמלא מציר מותר. ולפ"ז בשר שנפל לתוך הציר היוצא מהבשר אחר ששהה כדי מליחה מותר. ויש מי שאוסר בזה ובוה ויש לחוש לו לכתחלה. הגה וי"א אפי' בדיעבד כ"ק והכי נהוג. ובהגהות א' העתקתי אמרי"ל ובמרדכי תשכ"ו פכ"ה העתיק מ"ם יראים (ונזילאים הנדפס ממזג מכ"י מונה היעב) בשם רוקח ובאגודה כה"ב סי' קל"ה הביא מעשה דרש"י וסיים וז"ל אך בתוס' פירשו דאין להקל כי נהגו העם לאסור. הרי לך הקדמה א' דציר אחר שיעור מליחה דם הוא מפסקי ראשונים דבש"ת משאת בנימין סי' מ"ו וסי' ל"ח כתב דאגודה ה' מתלמודי מהר"ם כש"ד והרא"ש ומרדכי עיי"ש. אמנם כש"ד והגש"ד סי' זה ובשערים דמהרא"י כתב ג"כ דנהגו העולם לאסור כו' ותגלין להתיר על ידי קליפה. ובאו"ה הארוך שער י' דין מ"ו וי"ז דהמנהג לאוסרו אפי' דיעבד וכת"ה כלל וסי' י"ד הביא כל השיטות הנ"ל וסיים וכן נראה מסקנת הב"י. וכש"ע שכתב ויש לחוש לכתחלה משמע אבל דיעבד שרי נראה שחור ממה שכתב בב"י מנח"י ריש כלל י"ד. וכד"מ הארוך סי' מ"ו הארוך כמו באו"ש כאן וחתם בנושפנקא וכתחמתו לפסוק כאו"ה הנ"ל המורים אין מסודר כן. ועיין יש"ש כה"ב סי' מ"ו הארוך כמו באו"ש כאן וחתם בנושפנקא וכתחמתו לפסוק כאו"ה הנ"ל וזה אחד מן המקומות המועטים שמחזיקים את המרוכה שרבינו רש"ל רגיל להביא דברי או"ה וגם רבינו רמ"א מביא את האו"ה. והטור"ו סי' מ"ח פסק כרש"ל לאסור כלו והש"ך סי' פ"א פסק ג"כ כרש"ל וכס"ק פ"ה ובס"י ע' סי' ק"ד כתב בפירוש דציר אחר שיעור מליחה דם הוא. ובס' תפארת למושה ופמ"ג סי' פ"ה והחוו"ד ביאורים ל"ב ובהגהות אמרי ברוך כולם פה אחד השיגו על הש"ך דבכית יוסף אינו מבואר שהיא ציר שלאחש"מ דם זה גרם להם שהב"י קיצר בהעתקת המרדכי ועין רואה בהמרדכי דברי רבינו אליעזר ממין יראה מפורש כי שפתי כהן ישמרו דעת כו' ומכלם נעלם הררי משה מפורש בס"י ע' סק"י שכ' תורת דם יש להציר אחש"מ עיי"ש ושם הביא דין דהג"א מא"ז המוכא בהמתכר הנ"ל וכתב עלה וכבר כתבתי דנהגו להחמיר בזה עכ"ל הגם שלא זכיתי להבין שיחתו היכן כתב זה, וגדולי אחרונים הבינו מהב"י והר"ם שכתב להתיר ע"י קליפה דאין תורת דם על הציר דאל"כ הו"ל לאסור כולה לא רק כ"ק ונתעוררתי מהדיין המצויין המנוח מו"ה חיים יהודה דייטש וצ"ל ממאקאווא שבכרתי סי' ס"ט ס"ק נ"ד על רמ"א וי"א כ' וז"ל דציר הוי דם ומבלע כ"ק עכ"ל - מעתה פליאה נשגבה על הפמ"ג סי' פ"ה שכתב דלדין ציר שאחש"מ לא משום דחשיב דם רק משום דרוחח הוא ומבלע הדם שבמלח. וגם החוו"ד הנ"ל כתב דהיש מי שאוסר שכתב המחבר סעיף כ' סובר דציר אחש"מ דם היא, רק הרמ"א עכ"ה אינו סובר כן. ומכריח דאל"כ גם מה שלמעלה מן הציר ה' לו לרמ"א לאסור כמולח בכשא"מ כו' עיי"ש. ע"ז עוררני הה"ג מו"ה יחוקאל שליט"א. וינגריו דומ"ץ בפרעשאוי ראי' לדברי דובר שלא אסור מדינא רק משום לא פלוג כמשל בג"ד ציר אחש"מ אסרו כמ"ש או"ה הנ"ל שלא יבואו העם להקל גם בציר של תוך שיעור מליחה - בזה אין לגזור ולאסור כלו כמו עיקר האיסור דכן היא בתה"ד בפסקים וכתבים סי' קס"ד דלא מחמירין בדבר שנאסר משום לא פלוג כמו גוף הגזירה הובא במ"ו תנ"א סס"ק א' ובמג"א תמ"ו סק"ה וקיימתי מסברא דנפשאי בס"ד ואפריון נמטי' ליה שהביא ראייה לדברי.

ועוד יש לדחות הוכחתו דחוו"ד מהגש"ד ד"ה רב אחא בשם הרא"ש כה"ב בשם ר"פ דבשר שנפל בציר אנו מתירין מה

קיב

שערי

דיני מליחה

דורא

הגהות

ש"ו וח"ב
 * ואפשר כי ד"ו
 ע"ה ואפשר דר"ל
 בלא קליפה ואסור
 הכל דקאמר (נ"י)
 דקאי אמרדכי דכיון
 דאין באיסור אלא
 משום דס שבו ד"ו
 שכי"ד ואפשר דר"ל
 כדי קליפה ואסור
 דקאמר (נ"י) דקאי
 אחוס' דכיון דאין
 טו איסור אלא משום
 דס שנמלח ויש
 בהכי' מיצוה שנייה
 והמעין יסקל
 הטעמים.

(ב) ומיהו נ' נהגו העולם לאסור כו' כי התוס' בכה"ב סוגיא דדגים ועופות קי"ב: שכבר נהגו העולם לתוס' להחזיק המנהג. *ואפשר דרוצים נמי לומר בלא קליפה [נהגו קטנה ואפשר דרוצים נמי לומר בלא קליפה כו' כ"כ הר"ד מנחם מעיל דק בתשו' סי' י"ד דיש להמיר ע"י קליפה ומתיר"ל כמנ דרשומיו דיני איסור דס דנשר הנמלח דין כ"מ ונמלח זיר עומד נמוכו הנשר עומד אך נהגו העולם קליפה והדמה כו'

ב ורגילין להתיר על ידי קליפה. לכאורה נלענ"ד שמה שכתב רבינו שרגילים להתיר ע"י קליפה היינו לומר דאפילו מה שבתוך הציר אין נוהגין לאסור כולו אלא רגילין להתיר ע"י קליפה. דהיינו מה שבתוך הציר קולפין אותו מבחוץ על כל סביביו וכל הנותר כשיעור מליחה ולא הודח כו' נריך ס' משמע דיש בו משום דס וי"ל דלא דמי דהתם המלח הנלווה מדס עדיין היה עליו ונמשל עמו לכל הכא הניר אין זה משום דס כלל ואע"ג שגם הכא עדיין המלח עליו מ"מ הכי לא נמשל עמו רק נכנס צניר והניר אינו אלא מוהל כי כח המלח פסק ככר כיון ששהה כשיעור מליחה ולא חשיב עוד כרומח) ולחלוחית (ב) ומיהו נהגו העולם לאסור אפילו שהה בתחלה בכלי מנוקב ב ורגילין להתיר ע"י קליפה מאחר

שם כו' שיעור מליחה
 מכונות ועטרת שלמה

נ' ומיהו. והנה מש"כ ואפשר דר"ל נמי בלא קליפה כו' ה"פ אסור הכשר אם לא תעשה בו קליפה אבל בקליפה שרי ומש"כ דלא איירי שנמצא שם מוהל כו' נ"ל דה"ק לפירש"י דמתיר הכשר סבור שהוא מוהל בעלמא אבל מדבריהם של המרדכי והתוס' והשערים סוברין בוודאי שהוא נאסר מחמת

שערי בינה

שלמעלה מהציר ובכש"מ אסור מדר"פ בלי. ששם בכשר נפל בציר שהה כרי מליחה משא"כ בכש"מ דחוק ופירש ממל"מ וגם כן במעשה דרש"י שהה כשיעור מליחה ואיך מוכיח התו"ד דהו"ל לאסור גם מה שלמעלה מהציר וכן תראה בהרי"א באו"ה שער י' דין י"ט. אעפ"י שאוסר מעשה דרש"י בדין ט"ו וסובר דרם הוא מ"מ כתב דין י"ט אמנם בכה"ג אין לאסור אלא מה שצריך כולו אבל למעלה מן הציר אין אוסר ע"י"ש והאיך נעלם זה מהתו"ד שר התורה דברי אלקים חיים של או"ה הוה ודברי הרבינו פרץ בהרי"א ש המוכא בתש"ד הנ"ל, ובמור סס"י ס"ט כ' אגרת ת' לרבינו יונה מוכא בהגש"ד אות ת' ד"ה הלכך כו' ות"ח כלל י"ב דין י"ד שצריך להשיג שלא יפול מן הרם על כלים שכבית ויאסור אותם עכ"ל גם הוכחה השנייה של התו"ד מבשר שנחבשל בלי הרהר יש לרהות דשם לא נראה ציר בכלי בעין, ולא אוכל להתאפק כי בא לידי ספר ערך השלחן והוא ארכן גדול מס"י ס"ט עשה ק"כ סעיפים. וכאן מאריך ו"ל הלא ציר אחש"מ מותר גמור הוא והאיך כתב המחבר ויש מי שאוסר בזה ובוה בשלמא מעשה דרש"י ל"ק ליה אבל בשר כשר שהורח ונמלח כהלכתו ונפל בציר שאחש"מ דין דהג"א בשם א"י שכתב המחבר ולפי"ו כו' על מה זה אוסר המחבר וכו' הוא האוסר ומתוך כך עשה ט"ם ומחק הוכחה השני שכתב וכו' ויש מי שאוסר בזה רק במעשה דרש"י ורמ"א ג"כ אין חולק רק על דין ראשון דמעשה דרש"י. ואחרי שהצעתיו דברים הנ"ל אין צורך להאריך בדחיית דבריו תוך ממה שנעלם ממנו הר"מ ס"י ע' סק"י שכו' בהרי"א דנהגו להחמיר בזה הדין השני של הנהגת אשרי, עוד נפל במעות ככר בי רב בהנהגתו ומתיקתו שארי ל"י מארי' שהרדיב עוו בנפשו למחוק חיבה כש"ע שומו שמים על ואת. שבדיני מרתת ומסל"ת כ' הטור ויש אוסרין בזה הקשה שם הב"י ק' הרבה ומתוך כך כתב לכך נראה כשכתב הטור ויש אוסרים בזה כאלו כתב בכל זה כלומר בין ברישא בין בסופא, ולו יודי' כדבריו שמוחק הוכחה השני וגורם י"א בזה. און ג"כ נאמר כתב"י הנ"ל בס"י זה כאלו אמר הש"ע בכל זה. והערך השלחן עצמו מביא פסק המו"ו והש"ך שפסקו כרש"ל. ומה קאמר כמת"כ חוכא ומלולא כל דבריו ושמו של ספרו ערך השלחן קראו במעות רק זה שמו הנאה לו "סותר השלחן" כי מחק ועשה חורבה בש"ע והיפך השלחן והקערה. וכעו"ד מחברי ומינוו מבבלים אותנו מהלכה האמיתית והוא רחום יכפר. כי הספר הנ"ל נתפשט בכל העולם וכל שלחנות מלאים מספריו של הנ"ל ואשים מחסום לפי כי אפי' הפושעים רבנים לא יסורו הם' הנ"ל משלחנם וחבל שלא ידע כלל להבין פירושו דמעשה דרש"י והתוס' וראשונים וגדולי' אחרונים שהצעתיו לעיל. אשר כל תלמידי הצעירים ממשמשים ובאים ללמוד בדין הזה ותסמך שערות כשר איש שיכתוב מתבר על ס' שמוותים והכלים כאלו. ובפרט למחוק חיבה בש"ע הנשמע כואת. וכאמת הרבה אחרונים מחברי ומינוו כ' פה אחר דציר שאחש"מ היתר גמור הוא. ומי לנו גדול מהפמ"ג והרו"ד ושאר גאוני עולם שכתבו כן אולם לא הגירו את הש"ע ולא מחקו את הש"ע וכבר אמר דהע"ה שגיאות מי יבין ועפר אני תחת כפות הנליהם ובפחד ורעדה נגשתי להשיג על דברי קדשם. אחרי יגיעות הרבה שמצאתי במרדכי. לגלגו עלי' ת"ח שאין לי ממרדכי ראי"י לדברי דציר אחש"מ דם הוא, אולם מכ"י הרבה של בתי עקד נודעתי שכתבו בהרי"א בשם רבינו אליעזר ממיין המוכא במרדכי דציר אחש"מ דם הוא - עתה כאתי לכאר דעת קדשו של המחבר שמתיר במעשה דרש"י. ולפי"ו לפי היתר דמעשה דרש"י גם דין השני כשר כשר שנמלח והורח שנפל לציר כו' ג"כ מותר עיין או"ה שער י' דין י"ו ושער ששי דין ר' אפי' הכשר הורח הרחה בתרייתא כו' מ"מ הציר מחמת המליחה אוסר הכשר כולו כדן כל צונן שנפל ברותח עכ"ל. וכן בדין ו' שם מבואר וי"ל ואפי' אם נפל לציר שהוא מבשר שנמלח לפני ג' ימים לא נאמר שאז הציר לא הוה אלא מוהל בעלמא כו'. ולשון התוס' וסמ"ג במעשה דרש"י אפס אין להקל כו' שכבר נהגו

דיני שחיטה וטריפה ובשר בחלב ושאר אסורי מאכלות

סימן קנט

ואין לומר כלל דמה שכתבו הגאונים דלא חשיב כרותח לאחר שיעור מליחה, היינו דוקא המלח עצמו, לפי שפולט את הדם תשש כחו ורתיחתו. אבל חתיכה עצמה שנמלחה כל הצורך, נימא דנעשית רותח כ"כ שאין רתיחתו פוסקת כל זמן שהיא לחה מחמת מליחתו. והכי מוכח מדברי הגאונים אחרים, אי לא נימא דפליגי הגאונים אהרדי. דכתב בספר התרומה⁷ ובשערי דור"א⁸ דבשר או גבינה מלוח חשובין רותח כל זמן שהוא לח עד שתייבש. ובא"ז⁹ פ"י יותר וכתב דאפי"י יש זמן מרובה קצת שנמלח, ועדיין היא לח ויש לחלוחית המלח והציר שעליו יש לחושבו כרותח, עד שיהא יבש וניכר לעינים שאין בו לחלוחית ע"כ. הא קמן דכתב דחתיכה הנמלח בחזקת רתיחה טפי משיעור מליחה. אך ע"כ אין לחלק בין המלח לחתיכה. וצריכה לומר להני גאונים לא סבירא להו ההוא שינויא דתוס' וסמ"ג ואשירי לעיל, דאי לא תימא הכי מאי מקשה לעיל הגאון אשינויא דידהו מההוא יונה שנפלה לכרא דכמכא. ומאי קושיא התם הכותח היה גוף החתיכה שנמלח, ולכך אי הוה מלוח כל הצורך הוה חשיב כרותח, אפילו לאחר ימים רבים, אלא ע"כ אין לחלק.

ותו דע"כ הני גאונים לא סבירא להו דגוף החתיכה חשוב כרותח אפילו לאחר שיעור מליחה. דאם לא כן איך הוא מתורץ מה שאנו מתירים כשנמצא ציר בגומות בין תרי חתיכה לחתיכה, שנתמחה המלח באותו ציר. והא אפי"י אם אותו מיחוי לא חשיב כרותח מה בכך לא יהא אלא כצונן, מ"מ הבשר המלוח אם יחשב כרותח בולע הוא דבר לח שמוציא אצלו. כדאייתא בהדיא בשערי דור"א¹⁰ דאם היה הגזול מלוח כל צורכו אפי"י לא היה הכותח מלוח הוי אסור מהאי טעמא. אלא ע"כ צריכין לומר דלהך שינוי גם גוף החתיכה שנמלח לא חשיב כרותח לאחר שיעור מליחה. ולכך נראה דאין למחות ביד המיקל בכה"ג לצורך סעודת מצוה ובראיא ג"כ הפסד מרובה כנ"ד.

ואע"ג דסמ"ג כתב וכן התוס' דאין להקל מטעם זה שכבר נהגו העם לאסור. נראה דלא קאי אלא אבשר שנמצא בתוך הציר לאחר ששהה שיעור מליחה בכלי אחד, כההיא מעשה שאירע בביתו של רש"י¹¹. וכן דרקק סמ"ג בהדיא בלשונו, שבתחילה הביא ראייה

במעודת ברית מילה מלחו בשר הרבה מבקר ומצאן בכלי מנוקב אחד ומלחו ג"כ בכלי אחר אוזות. ואחר ששהו הכל שיעור מליחה ויותר, כמו חצו יום לקחו [האוזות] המלוחות, ושמו אותן על הבשר המלוח והפכו כל הבשר עם האוזות מלמעלה למטה ומלמטה למעלה עד שנגעו הכל זה בזה. ונמצא אח"כ שאוזה אחת טריפה היתה ואין ס' בכל הבשר אפילו כנגד אוזה אחת. יש שום צד להתיר בכה"ג או לאו.

תשובה: יראה דבכה"ג לעת הצורך לסעודת מצוה המקיל לא הפסיד¹ כמו שאבאר. התוס' פ' כל הבשר² וכן האשירי שם³ כתבו לתד שינויא דהא דקי"ל דמלוח הרי הוא כרותח היינו בזמן שיעור מליחה, אבל לאחר זמן שיעור מליחה סבר כבר פסק כוחו של מלח ואינו חשוב עוד כרותח. וכן כתב בסמ"ג⁴ הך שינויא, וכתב עלה דטעם הגון הוא. דבהך טעמא מתרצינן מה שאנו מתירין הרבה פעמים שנמצא ציר בגומות בין חתיכה לחתיכה לאחר ששהה שיעור מליחה ופלט כל הדם והציר והמלח שהוא מלא דם מתמחה באותו ציר שבגומות ונעשה דם צלול ונבלע בבשר, ואמאי לא אסרינן. אלא משום דפלט כבר המלח והדם בשיעור המליחה לכך פסק ותשש כחו, ואפילו מתמחה אינו חשוב כרותח ויבלע בבשר. ומקשינן עלה מההוא יונה דנפלה לכרא דכותח (חולין קיב, א) דשרי תלמודא משום דהכותח לא היה נמלח כל הצורך. הא אם לא היה נאכל מחמת מילחו היה אסור אע"ג דהכותח היה נמלח מימים רבים. אלמא אפילו לאחר זמן שיעור מליחה מלוח הרי הוא כרותח. ומתרצינן דשאני התם דהכותח לא פסק כחו שהרי לא פלט כלום. ולכך אי הוי מלוח כל צורכו הוי חשובה כרותח לעולם. ע"כ סיגנון תוס' והסמ"ג ואשירי לחד שינויא. ובמרדכי⁵ בשם ראב"ה⁶ כתב נמי דהא דאמרינן מלוח הרי הוא כרותח, זהו דווקא בעוד המלח בכוחו. אבל לאחר שנתמלאה מן הדם שמשך לחוץ פסק כחו והויא ליה כצונן. ולכך הורגלו להשים הבשר בכלי תחילה, ושוב לשפוך המים עליו, והמחמיר לתת המים תחילה מנהג כשר הוא ע"כ. מכל הני מילי נראה דיש להתיר בני"ד, רצוני לומר כל הבשר שנגעו באוזות לאחר ששהו האוזות והבשר כשיעור מליחה, משום דהוי כצונן הנוגע בצונן, דלא בעי רק הרחה.

סי' קנט: 1. רמ"א (ויד' סי' ס"ט וסי' צ"א ס"ה). 2. חולין קיב, ב ד"ה ורגיס. 3. פ"ח סי' ל"ח. 4. לאוין קל"ו. 5. סי' תשכ"דה. 6. סי' אלף קמ"ב נוע"י סי' תתקמ"א ואלף קי"ד. 7. סי' ס"ג. 8. סי' כ"א. 9. ח"א סי' תס"ט. 10. סי' כ"ב. 11. הפרדס

קיד

תרומת

סימן קס - קסא

הדשן

להתיר בהוא מעשה של רש"י ממה שאנו מתירין ציר בגומות ולהניח הבשר בקערה להדיחה קודם שנותנים המים לתוכו. והטעם הוא משום דלא חשיב כרותח אלא כשיעור מליחה. ומסיק עלה דר"ל: אמנם אין להקל בבשר שנמצא בציר שכבר נהגו העם לאסור. מדפרט לכתוב בשר שנמצא בציר משמע בפשיטות דדוקא היא נהגו העם לאסור. ואפשר הטעם משום דנראה כשיעור אחר שנמצא כ"כ ציר מרובה מוכח מילתא שלא פלט כבר כל צרכו. אבל בעלמא לעולם סמכינן אותו טעם, כגון

שכתבתי כדעיל. אפס אי קשה לן הא קשה לן דבסמ"ג גופיה¹² כתב דר"ל: ובשר וגבינה שנוגעים זה בזה כשהן לחים אם שניהם מלוחים ואינם יבישים שניהם אסורים. משמע בפשיטות אפי' לאחר שיעור מליחה איירי, מדלא מסיק אלא שהן יבשים. הא קמן דסמ"ג גופיה לא ס"ל דאותו טעם הגון. לכך אין נראה כלל להקל בענין זה אלא לצורך גדול כדפרישית¹³. דקשה ג"כ מאד לשבר דברי א"ו דכתב בהדיא דחשיב כרותח אפילו יש זמן מרובה קצת שנמלחה.

סימן קס

שאלה: בשר ששהה ג' ימים מעת לעת בלא מליחה, שרי לצלותו ומותר לבשלו אחר הצלי או לאו.

תשובה: יראה דאסור לבשלו אח"כ, וכן קבלתי מרבותי שכך כתב הר"ח א"ו¹. ונראה דמשמע נמי הכי משום תשובת הרא"ש² ור"ל: ורבי מאיר ד"ל³ התירו לצלי ואף אם לא יצא הדם לחוץ הוי דם האיברים שלא פירש ומותר. אבל לבשלו בקדירה אסור אעפ"י שאינו פולט ע"י מליחה פולט דמו לתוך הקדירה, עכ"ל תשובת הרא"ש⁴. מדאמר דהא דשרי ע"י

צלייה היינו משום דאפילו אם לא יפלוט הוי דם האיברים שלא פירש, משמע בפשיטות דלא ברירא ליה שיפלוט הדם ע"י צלייה. וא"כ אם יתבשל (כ"ח) [חיישנין] שמא יפלוט אחר רתיחת המים בכישול מה שלא פלט ע"י צליה. דאפשר הבשול פועל יותר מהצלייה, שהמים הרותחים מרכיזין הדם שנתקשת בשהייתו ג' ימים ויפלוט ויצא טפי מע"י צלייה⁶. ואע"פ דמצאתי שהעתיק אחד מהגדולים⁷ בשם גדול אחד⁸ דשרי לבשל אחר צלייה, וכן שמעתי שנוהגים כך במקצת ארצות⁹, ואני מה שקבלתי כתבתי¹⁰.

סימן קסא

שאלה: הלעיטו יונים עד שנעשו שמונים מאד, ומחמת רוב שומנם השליכו נצותיהם כולם עד שנעשו ערומים בכל גופם לגמרי, יש לחוש לטרפות משום הכי או לאו.

תשובה: יראה דאין כאן בית מיחוש¹. דהא דתנן פ' אלו טריפות (חולין נו, ב) ר' יודא אומר נטילת הנוצה פסול, נראה דלאו אליבא דהילכתא סלקא. דתלמודא מייתי עובדא דרשב"ת שעשה מעשה והוכיח

לעניים להוציא מדבריו של רבי יודא. וכן בכל פסקי הגאונים לא כתבו ולא מנו טריפות זה כלל². אך בא"ו³ כתב דר"ל: נמרטו כנפיה דהיינו נוצה גדולה שעל גופה כשירה, ר' יודא אומר אם נטלה הנוצה הדקה היא הסמוכה לבשר שאין לה קנים פסול, עכ"ל. והשתא מדאייתי דברי ר' יודא ומפרש מה היא הנוצה משמע דס"ל כותיה. ותו משמע קצת הכי מירכתב נמרטו כנפיה כשירה הא בנוצה פסולה. מ"מ נראה דאפילו לדברי רבי יודא בני"ד כשר הוא. כיון דהך נטילת הנוצה מחמת רוב

עמ' קנ"ד האורה עמ' 132 וסידור הש"י עמ' 288 והובא גם בחו"מ חולין (ק"יב, ב ד"ה רגיס) וברא"ש ושאר"י שם, ובראב"י (סי' אלף ק"ט), ועי' טור ובי"י (סו"ס קצ"ב). 12. לאוין קל"ו. 13. עי' ישי"ש חולין (פ"ה סי' ס"ח) שהשיג ע"ד רבינו דיש לחלק בין גוף התחיה להמלח ויישב הק"י בדי' הסמ"ג, וכ"כ ביה"ט (סי' ס"ט) ועי' ש"ך (סי' צ"א סק"א) באורן, ובט"ו (סי' ס"ט סק"מ) וכו"פ (סי' צ"א סק"ד) ודברי חמודות ברא"ש שם (אות קצ"ט) משי"כ בזה. ועי' בשבלי הלקט (ח"ב סי' י"ב).

סי' קס: 1. שו"ע (סי' ס"ט ס"ב). וכ"כ ראב"י (סי' אלף ק"ט) בשם אביו והובא גם המרדכי חולין (סי' השכ"ב תשכ"ו) והגמ"י (פ"ו ממאכ"א אות ט'). 2. מהרי"ל הלכי מליחה (עמ' עג, א) וחשו"י (סי' פ"ז), ועי' הגש"ד (סי' ד') ואריה הארוך (ש"כ סי' א') ושם לא הזכירו כלל ממהרי"ח ארו"י. 3. עי' שו"ת סי' כ"ד ודרשנותיו לנגא עמ' 23. 4. כלל כ"י סי' כ"ה. 5. בתשב"ץ (סי' שמ"ב"ג) האיסור בכישול והיתר בצליה, וכ"ה בהפרנס (סי' צ'). 6. עי' שו"ע שם "ואם בישלו מותר" ועי' ב"י שם בשם ריב"ש, וכיש"ש חולין (פ"ח סי' צ"ח) אוסר אפי' דיעבד ע"ש בט"ו (סקל"ב) באורן. ועי' במעשה הגאונים (עמ' 4). 7. מהרי"ל סי' פ"ז. ועי' הג"י אריה הארוך בשם גדול הנקרא רא"ם, וכן הביאו רבינו בל"ז שערם שער כ"י ואולי אליו כונת רבינו כאן. 8. הביא שנחלקו בזה מהרי"ר עוזר [והוא ר"ע משלעו"א מורו של רבינו] ושאר גדולים ומשם רבינו סעדיה כתב לאסור, ע"ש. 9. עי' משאח בנימין (סי' ק"ח) ועי' אריה הארוך (ש"כ סי' ד') ועי' ד"מ (סי' ס"ט סק"ו) ועי' דרבי"ז (ח"א סי' קל"ח) משי"כ לחלק ברבר, ועי' קאנטי (סי' קצ"ב). 10. עי' בזה בתשו"י שבז"י הביאו יד אפרים שם ונוב"י (קמא י"ד סי' כ"ה) ורע"א (סי' מ"ד) ובית אפרים (י"ד סי' כ"ז) ותפארת צבי (י"ד סי' ע"ה) וכו"פ י"ד שם והג"י יד אפרים שם ונוב"י (קמא י"ד י"ד סי' כ"ט) ופת"ש שם באורן [ועי' משי"כ רבינו בפר"כ סי' קצ"א - עי' רמ"א שם]. ועי' בתשו"י ר' נוטראי גאון בראב"י (סי' אלף צ"ח וקמ"ב) ובשבלי הלקט (ח"ב סי' י"ב) בשלמות.

סי' קסא: 1. רמ"א (סי' נ"ט ס"ב). 2. וכ"פ ב"י ושו"ע שם בשם רוב הפוסקים דכשר, וכ"ה בישי"ש (חולין פ"ג סי' ק"ט). 3. ח"א סי'

יב כתב הרמב"ם אפילו לאחר מליחה אין לבשל הבשר אלא כ
 יתנוהו במים רותחים וכו'. כן כתב צ"ח מהלכות מלכות אסורות
 (ה"י) ותמה עליו הרשב"א בתורת הבית (ארוך ט"ז ע"ג) ובתשובה (ח"ג סי' רנ"ג)
 והר"ן בפכ"ה (מ"א: ד"ה דגים ועופות) גבי דגים ועופות שמלחן זה עם זה
 כתב מדאמרין אסורין סתמא משמע
 לאסורין לגמרי ולית להו תקנתא
 במליחה וכ"מ אמאי לא איכא למימר
 לפי שאין המלח מפליט כל דם שנחמכה
 שכבר כתבו הגאונים ז"ל דשיעור מליחה
 כדי הילוך מיל ואנו רואים שהמוחל
 היוצא מן הבשר אחר שיעור זה יומר
 מאדים מן הראשון הילוך ודאי אין
 מליחה בזה אלא להוציא הים שעל פני
 הבשר והסמוך לו הא לדם הצלוע
 נחמכה לא מיישין דהוי ליה דם
 האיברים דשרי וזהו דעת הרמב"ם
 ולפיכך הוא מנריך שלא לתת הבשר

יז כתב הרמב"ם וכו'. צ"ח מהמ"א וכ"כ הרא"ה כספר דק הבית (כ"ג)
 ע"ג ע"א. דיעור ראשון וע"ג. דיעור ראשון): רמב"ם ז"ל לא נהגו כן וכו'. גם
 הראב"ד ושאר מחברים נחלקו עליו ואין ספק שהרמב"ם ז"ל כתב כך לפי
 קבלתו מרבותיו ולכן כתב בית יוסף שראוי למוט לדבריו היכא דאפשר והרא"ה
 שם כתב לפי דעת זו דחמכה בשר
 שנמלחה והוכשרה לקדרה אסור לחמוך
 אותה כשנמלחה בקדרה אלא"כ מולח
 מקום חתך ונמלחה כשיעור מליחה וכ"כ
 שאסור הבשר כשנמלחו אותו מלד השני
 ובכל זה אין העולם נוהגין ולא שמענו
 מי שנוהר בזה זולתי שהנשים נוהגין
 הבשר צמים רוחמין קודם ציטול אכל אין
 עושין כן משום איסור דם רק משום
 נקיטת מיהו מלחו מלד אחד כבר התבאר
 דאפילו דיעוד אסור לבטלו ע"ל סימן
 זה סעיף ג':

בקררה עד שיהו המים רוחמין שחמ"כ אין מפליטין ארצתה חולטין הבשר
 ומועטין הדם שלא ילא ואעפ"כ נריך למלחו כדי שלא ידם שעל שטח הבשר
 והסמוך לו דאי לא היישין שמה קודם שמרגיש הבשר צחום המים תפלוט
 מן הקרוב לשטחה ואין סבירא זו נכונה דהא אמרינן (חולין ג'): צלומתא
 דאסמינן ציעי ומרקי דחמכה ומלחה אפילו לקדרה שרי דלמלח המלח
 מוציא אפילו הדם שבחמך המוקים. ואע"פ שאמר שיעור המליחה המוחל
 מאדים איכא למימר דקים להו דשיעור מליחה יוצא כל מה שהוא דם גמור
 והשאר מוחל אדום הוא שיוצא ומוחר. ועוד נ"ל שלא רנו חממים להחמיר
 בדבר כל כך כיון דקיימא לן (מנחות כ"ה) דדם שמלחו אינו עובר עליו עכ"ל.
 והרב המגיד כתב על דברי הרמב"ם מ"ש רצינו משליכו לתוך המים הרותחים
 נחלקו עליו ז"ל ואמרו שאחר מליחה אין נריך דבר אחר וכן כתוב בהשגות
 זה לא שמענו ולא ראינו מימינו וכל האדמימות שיצא ממנו אחר מליחה
 אינו אלא חמר בשר והחממיר יותר מכן עליו להביא ראיה ע"כ וזה דעת
 כל האחרונים ז"ל ואינו מוצא בזה סמך ברור לדברי רצינו עכ"ל. וכיוצא בזה
 כתב הריב"ש בתשובה (סי' קס"ה): וצ"ענין הלכה כיון דכל הני רבותא
 מולקים על הרמב"ם כותביהו נקטינן ומיהו היכא דאפשר טוב לחוש לדברי
 הרמב"ם ז"ל (לה):

יח מעשה שנמלח בשר וכו'
 והתירו רש"י. כ"כ החוס' והרא"ש והמרדכי פרק כל הבשר וצרוקת סימן
 ח"י"ח כתב שכן החיר ר"מ ורצינו שמואל אחיו וכן נמצא בשאר פוסקים מיהו
 אף נהגין לאסור כהר"א ממיץ ושאר גאוני דוקא מה שנמלח בציר אסור
 כדי קליפה וגם הכלי אסור אכל בשר שחוף לציר שרי לגמרי ואפילו אם יש
 ששים בכל החמכה כנגד מה שהוא בחוף הציר אין מנטרף לבטל מאחר שהדם
 אינו מפטע הילוך מה שבחוף הציר אסור בקליפה ודלא כאסור והיתר הארוך
 (כלל י דין י"ט) דבחוף הציר אסור כולו אלא כמהרא"י (הגש"ד סי' י"ד סי"ק ט)
 ושאר אחרונים דאינו אסור אלא כבדי קליפה: ואיכ"א למירק דכאן כתב
 רצינו מעשה דרש"י ולעיל בסימן זה (ק"י) כתב ומיהו צ"ח א"כ מלח במלח גם וכו'
 אין לאסור כי המים שבכלי מצטלין כח המלח ולא משיב כרותח לאסור הבשר
 משמע דכלל מים נאסר הבשר לפחות כדי קליפה וי"ל דעמנו של רש"י
 שמתירו לגמרי הוי משום דק"ל דמה שנמלח הכלי מלח הוא מוהל הימר
 היוצא מן הבשר לאסר ששהו שיעור מליחה ואע"פ שמתערב בו לחומת דם
 ומלח שעל הבשר המוהל מצטל כח המלח ולא משיב כרותח לאסור הבשר
 דמה לי מים מה לי מוהל וכדכתבו החוס' והרא"ש להדיא וא"כ מ"ש רצינו
 לעיל כי המים שבכלי מצטלין כח המלח וכו' לאו דוקא מים דה"ה מוהל
 נמי מצטל כח המלח וכו' ולא אחי אלא לאפוקי היכא דליכא לא מים ולא

ב"א מעשה שנמלח בשר ושהה כדי מליחה ונתנוהו אח"כ בכ"י

ב"א הדרה וכו'. כ"כ החוס' (ק"י: קוד"ה והג"ה) והרא"ש (סי' נ"ה) והמרדכי (סי' תש"ה) בפרק כל הבשר והגהות מיימוניות צ"ח מהלכות מלכות
 אסורות (א"ח ט) בשם סמ"ג (לחין ק"ל מ"ו ע"ד) והטעם דמאחר ששהה הבשר במלח כדי שיעור מליחה קודם שהושם בכלי אין המים הנמלחים בכלי מין
 דם אלא מוחל בעלמא שהרי אחר ששהה שיעור צליה מדיחין אותו לבטלו בקדרה ואין מוששין לציר הנפלט ממנו ואע"פ שהמלח שעל הבשר אסור שהדם
 מעורב בו ולכן נריך להדיא הבשר יפה יפה קודם שיבטלוהו בקדרה מכל מקום אותו דם שנמלח מדבק הוא הנפלט ממנו ונמלח בזהו ואין לו כח ליבול בבשר
 ואע"פ שמתמחה בחוף המוחל דל"כ יאסר כל בשר שמניחים אותו צמים להדיחו כי מתמחה המלח והדם שנמלח ונבלע בבשר דמה לי מים ומה לי
 מוחל שניהם הימר הם אלא ודאי דם המלח נמיינש בחוכו ואין לו עוד כח לנלח אי נמי פסק כח המלח ממנו שהפליט את הדם מן הבשר ויצא כח
 המלח עם הדם ומתמח אותו מלח לא יחשב עוד כרותח ומ"מ כתבו החוס' אין להקל שכבר נהגו העם איסור וכ"כ הגהות מיימוני בשם ספר המצות
 גדול וכ"כ המרדכי בשם החוס' ומיהו כתב בשם ראב"ה (סי' אלף ק"ט) להחיר וכ"כ הרא"ש להחיר ולא כתב שאין להקל וכן הם דברי רצינו (לט) אכל
 המרדכי (סי' תש"ה) כתב שרצינו אליעזר היה אומר דבשר לח שנמלח ולא הודח אפילו אם ששה כדי שיעור צליה ואחר כך יתן בכלי ומלח בו ציר שנטף

דרכי משה
 שהתחזקו שמיהו דלא החמירו בכהאי גוונא וכ"כ הכל בו (סי' ק"ג ע"ה): (לה) ופימי לא ראיתי ולא שמעתי מי שהיה חושש לזה:
 (לט) ובאיסור והיתר הארוך כלל יי (דין ט"ז) דהמנהג לאסור אפילו בדיעבד ואפילו לא שהה בחוכו רק מעט הכל אסור וכן נהגו העולם
 לאסור הפל ולא סגי ליה בקליפה עכ"ל:

פרישה
 (כ"ג) והר"י אלברצלוני לא אסר אלא"כ שהתה בו. טעמו שכתשהתה
 שיעור מליחה או פלט כל דמו וחור וזולע אותו דם ואינו פולטו עוד משא"כ
 בלא שהתה שיעור מליחה שאז הוא טרוד לפלוט ואינו זולע: (כ"ד) וא"א
 הרא"ש כתב בו. טעמו לפי שהאיסור מתמח בציר ואמרין כע"כ הרי
 הוא כמנושל הילוך אינו נאסר מיד כיון שהוא זוגן עד ששהה שיעור כאלו נמנו
 על האור והרמיה והחמיל להפגל דלו הוי כמנושל ואסור הכל: (כ"ה) כתב
 הרמב"ם וכו' עד כדי שיתלבן ו"א יצא ממונו דם. טעמו שהרי אנו
 רואין שאחר שיעור מליחה יוצא מוהל אדום יותר מן הראשון ולכן נריכין לחלוט
 צרותם שלא ילא צטטול דם אכל בלא מליחה כלל א"א לעשות כן משום הדם שהוא
 בשטח הבשר והסמוך לו דאי לא ימלח מיישין שמה עד שלא ירגש הבשר צחום
 המים יפלוט מן הקרוב לשטח כך פירש הר"ן טעמו: (כ"ו) ו"א נהגו כן
 דכיון ששהה בו. הטעם דבזב לא ילא אלא מוהל ועוד דדם מלוח דרענן לך
 לא החמירו בזה כ"כ וכו' כתב דעוב למוט לדבריו למחלה (ורמ"א בתורת מעלת סוף
 כלל ט"ו) כתב מימי לא שמעתי ולא ראיתי מי שנוהר בזה. עד כאן הגמיה):

(כ"ז) מעשה שנמלח בשר בו והתירו רש"י. טעמו דמאחר ששהה הבשר
 במלח כדי שיעור קודם שהושם בכלי אין המים הנמלחין בכלי מין דם אלא מוהל
 בעלמא שהרי אחר ששהה שיעור מליחה מדיחין אותו לבטלו בקדרה ואין מוששין
 לציר הנפלט ממנו ואע"פ שהמלח שעל הבשר אסור שהדם מעורב בו ולכן נריך
 להדיא הבשר יפה יפה קודם שיבטלוהו בקדרה מכל מקום אותו דם שנמלח מדבק
 הוא הנפלט ממנו ונמלח בזהו ואין לו כח ליבול בבשר ואע"פ שמתמחה בחוף המוהל
 דל"כ יאסר כל בשר שמניחים אותו צמים להדיחו כי מתמחה המלח והדם שנמלח
 ונבלע בבשר דמה לי מים ומה לי מוהל שניהם הימר הם אלא ודאי דם המלח
 נמיינש בחוכו ואין לו עוד כח לנלח אי נמי פסק כח המלח ממנו שהפליט את
 הדם מן הבשר ויצא כח המלח עם הדם ומתמח אותו מלח לא יחשב עוד כרותח
 ומכל מקום כתבו החוספות אין להקל שכבר נהגו העם איסור וכ"כ הגהות מיימוני
 בשם ספר המצות גדול וכ"כ המרדכי בשם החוספות (ע"ן באיסור והיתר רש"ל שער
 י' מנחות סי' י"ד סי"ק ט). עד כאן הגמיה) ומיהו כתב בשם ראב"ה להחיר וכ"כ הרא"ש
 להחיר ולא כתב שאין להקל וכן הם דברי רצינו:

פב

בית חדש

יורה דעה סט הלכות מליחה

בית יוסף

מוהל אלא מיחוי דם ומלח של איסור גרידא
שהוא צמח הנזיר אבל כשתחמתה צל הימר אין חילוק בין מים למוהל:
וכתב מהרש"י צמחמת הדשן סימן קנ"ט על אוו נבלה שלאחר ששהתה
שיעור מליחה ויותר שמוה מוך צמר אחר דים להמיר בהפסד מרובה דמליחן
ללאחר ששהתה שיעור מליחה הפסיק
כח המלח ולא חשיב הנזיר רוחם דהכי
כתב סמ"ג (לאוין קלו מה ריש ע"ה)
ומימה דהלל מהרש"י ע"מנו בסוף

מליחה ונתנוהו אחר כך
הכלי מציר והתירו רש"י: כא [יד] במקום שאין

ממנו אוחו הנשר אסור וכחז עוד קבלתי ממורי הריב"ק ומרמ"ה כי ציר
היוצא מן הנשר אינו אסור לאחר ששהה כדי מליחה כי הדחה אחרונה משום
דס הנדבק בצמר ודס האיברים אחר שפירש אסור אבל המוחל היוצא מן הנשר
אינו אסור וכן מנהגו של רש"י (הפירוש קנה: האורה ח"א סי' קט) רוקח (סי'
מיה) עכ"ל: וכתב בשערי דורא (סי'
יד) על מעשה דרש"י ומימה נהגו העולם
לאסור אפילו שהה בכלי מנוקב מחלה
ורגילים להמיר ע"י קליפה מאחר

החשונה הביא דברי הסמ"ג (שם מה:): צדין צמר וגבינה שכל זמן שלא נתייבשו
חשיב רוחם מחמת מליחה ואוסרין זה את זה אלמא דלף לאחר שהפליט
לא פסק כח המלח ומדינא הוא אסור דאורייתא ואין להמיר בהפסד מרובה
אלא היכא דמדינא שרי אלא שנהגו להחמיר התם הוא דבהפסד מרובה
אוקמוה אדינא וז"ל דס"ל למהרש"י הא האסר הסמ"ג צמר וגבינה אינו
אלא לשינויא קמא דהא דממירין כשנמלא ציר צממות הוא לפי שהדם מתייבש
ונדבק הוא צמלח והמלח מעכו לדם מלהנגס בצמר דלפי זה אין להמיר
אלא לגבי איסור דס אבל בצמר וגבינה ושאר איסורין אף לאחר שיעור מליחה
חשיב רוחם ומפליט האיסור כל זמן שהוא לח אבל לאידך שינויא דמיקל דכתב
הסמ"ג ועוד טעם אחר הגון ומציא רחיה צרויה מפרק כ"ד זלוין (פסחים ע"ד):
צדין פליטת חומץ דמחלק בין פסק כמו ללא פסק כמו אלמא דס"ל דטעם
זה עיקר לפי זה ודאי אף בשאר איסורים כיון דהפליט פסק כמו ושרי ולא
כתב הסמ"ג דבצמר וגבינה אוסרין וז"ל לזין אלא מחמת חומרא למוס
לשינויא קמא שלא להקל באיסור דאורייתא דלפי זה בהפסד מרובה כיון
דמדינא העיקר כהך טעמא דכיון שהפליט פסק כמו ושרי בין באיסור דס
בין בשאר איסורין ואין להחמיר שלא מן הדיון בהפסד מרובה כן נראה ליישב
דעת הרב ומכל מקום אומר אני הוה שכבר הורה זקן ויושב בשיעור אס לזין
יש חשונה דאפילו אס חמצי לומר דטעם זה הגון ועיקר דלאחר שיעור
מליחה פסק כח המלח אין זה אלא לגבי איסור דס וציר שצממות דכיון דפסק
כח המלח אינו מנבליעו עוד בצמר אבל באווו נבלה אע"פ שפסק כח המלח
כיון שהפליט מכל מקום הנבלה ע"מיה היא שחוחה ופולטת ציר מע"מיה אף
לאחר ששהתה שיעור מליחה כל זמן שלא הודקה ולא נסתמו נקבי הפליטה
והציר ודאי נבלע בצמר שאצלו שהרי הציר הנוסף הוא רוחם לעולם כיון שהציר
אינו נאכל מחמת מלחו אלא על ידי טיבול ואע"פ שהצמר שאצלו איננו רוחם
לאחר שיעור מליחה אפילו הכי נבלע לציר נבלה שהוא רוחם ונוסף עליו
ואוסר כל הנשר מדינא ואף בצמיחה הפסד מרובה אסור ועוד דהר"ן (מה
ריש ע"ה) גבי ההיא צר יונה דנפלה לכדא דכותח כתב וז"ל וכן כתב הרב הגש"א
אלצרגלוני וז"ל דכל ששהה צמלחו שיעור שהייה לקדרה הוי רוחם ומקמי הכי
לא וכו' ועיין לקמן בסימן צ"ה פסק כמותו בש"ע (סי'ה) אלמא דהכי נקטינן
דדוקא לאחר ששהה שיעור מליחה הוא דתשעו רוחם היפך דברי מהרש"י
ועל כרחינו צריכין אנו לומר דהר"ן לא איירי אלא לגבי צמר שחלב כהך
דבר יונה וזה"ל לשאר איסורין אבל לענין איסור דס הוי איפכא דלאחר ששהה
שיעור מליחה לא חשיב כרותח בין לשינויא קמא בין לשינויא דנפלה כנלפע"ד עיקר וכבר הארכתי בתשובה צס"ד (תשובת גאוני צמח"י סי' י) ודע כי מוכח

ממנו אוחו הנשר אסור וכחז עוד קבלתי ממורי הריב"ק ומרמ"ה כי ציר
היוצא מן הנשר אינו אסור לאחר ששהה כדי מליחה כי הדחה אחרונה משום
דס הנדבק בצמר ודס האיברים אחר שפירש אסור אבל המוחל היוצא מן הנשר
אינו אסור וכן מנהגו של רש"י (הפירוש קנה: האורה ח"א סי' קט) רוקח (סי'
מיה) עכ"ל: וכתב בשערי דורא (סי'
יד) על מעשה דרש"י ומימה נהגו העולם
לאסור אפילו שהה בכלי מנוקב מחלה
ורגילים להמיר ע"י קליפה מאחר

ממנו אוחו הנשר אסור וכחז עוד קבלתי ממורי הריב"ק ומרמ"ה כי ציר
היוצא מן הנשר אינו אסור לאחר ששהה כדי מליחה כי הדחה אחרונה משום
דס הנדבק בצמר ודס האיברים אחר שפירש אסור אבל המוחל היוצא מן הנשר
אינו אסור וכן מנהגו של רש"י (הפירוש קנה: האורה ח"א סי' קט) רוקח (סי'
מיה) עכ"ל: וכתב בשערי דורא (סי'
יד) על מעשה דרש"י ומימה נהגו העולם
לאסור אפילו שהה בכלי מנוקב מחלה
ורגילים להמיר ע"י קליפה מאחר

יש במקום שאין מ"ח מצוי וכו'. ז"ל
בשערי דורא (סי' ט) עד שיוצב דמו ויש

גבהת אשירי מאור זרוע ובמקום שאין מלח כלל ילנו חמלה עד שיוצב כל דמו ואחר כך יבשלנו וכן כתב
למטה על מ"ש רבינו להקל נצמי צלימו ואפשר דס"ל לרבינו דנצמי צלימו כבר וז' כל דמו ויש לזה סמך

גבהת אשירי מאור זרוע ובמקום שאין מלח כלל ילנו חמלה עד שיוצב כל דמו ואחר כך יבשלנו וכן כתב
למטה על מ"ש רבינו להקל נצמי צלימו ואפשר דס"ל לרבינו דנצמי צלימו כבר וז' כל דמו ויש לזה סמך

(מ) וכן כתב בשערי דמהר"א (שער ו' אה' ו) וכן מצאתי כתוב בשם
מהר"ב ומהר"ש וכן נראה מסקנת ב"י וכן ראוי לדון דהא רש"י
וראבי"ה וראש"ש והטור מתירין לגמרי ולכן די לנו שאנו לרן
מחמירין לאסורו כדי קליפה כן ג"ל. ועוד
דאין לאסור אלא מה שנמצא תוך הציר דלא גרע מאילו נפל לציר
גמור הואיל וכבר שהה שיעור מליחה בכלי מנוקב. וגם הכלי אסור
ואין חילוק בין איכא בבשר ששים נגד הציר שיצא ממנו או לא

עכ"ל. וכתב עוד (שם דין כא) ודוקא שנמצא למטה בכלי ציר אבל
אי מצא ציר בגומות שבבשר שרי וכ"ה לקמן סימן ע' בטור (ק"ד).
וכ"כ רא"ם (יראים סי' מה ד"ה ומקומות) דאפילו צלעות של איל ובבשר
שלמים או בשר שיש לו בית קבול ונמצא בו ציר מותר אך לכתחלה
טוב להפוך הצלעות וכל בית קיבול החתיכות כדי שיוזב הדם עכ"ל:
(*) וכן הוא לקמן סימן ע' (אות י) דלאחר שיעור מליחה אפילו הכי
מחשיב רוחת:

עכ"ל. וכתב עוד (שם דין כא) ודוקא שנמצא למטה בכלי ציר אבל
אי מצא ציר בגומות שבבשר שרי וכ"ה לקמן סימן ע' בטור (ק"ד).
וכ"כ רא"ם (יראים סי' מה ד"ה ומקומות) דאפילו צלעות של איל ובבשר
שלמים או בשר שיש לו בית קבול ונמצא בו ציר מותר אך לכתחלה
טוב להפוך הצלעות וכל בית קיבול החתיכות כדי שיוזב הדם עכ"ל:
(*) וכן הוא לקמן סימן ע' (אות י) דלאחר שיעור מליחה אפילו הכי
מחשיב רוחת:

[יד] במקום שאין מ"ח מצוי יצ"ו הבשר כו' ואח"כ יבשלוהו. הטעם עיין בפרישה ובא"ח כתב ה"ר פרץ כשצולין יונים וכיוצא בהן שרגילין לטגון במחבת
ואח"כ קודם שנצלו כל צרכן שצריך למלחן ולהשהות כדי מליחה לקדרה וכ"פ מורי ורבי (בביאורי לטור) וכתב ג"ל דצריך לצלותן עד שיוזב כל דמו וכן

הדושי הגהות

הדושי הגהות

ין כ"ה להדיא שם נהגותו שער דורא כדברי צ"י אף יש לחמוה דהא לעיל נמנוך כתב נשם הגהות שער דורא דאפילו קבלו המים טעם הנזיר לא הוי נציר ואמאי קאמר
הכל דהמים ע"מנו הוי חתיכה דאיסורא וז"ל דלעיל גבי ציר נבי דהמים מקבלים טעם מ"מ קריית המים מצטלים רמיחת הנזיר וכיון דלזינו רוחם אין כחן איסור משא"כ
הכל שקבלם הטעם דמים הוא האיסור נע"מנו דה"ל חלב עם צמר ואסור (כנסת הגדולה (הג"י אות ט):

הגהות והערות

הגהות והערות

[דף] בכת"י שאנו סומכין אקבלתו: [לה] אשתמיטתיה להביח יוסף דברי הרא"ש בפג"ה ז' שכתב בזה"ל ושרדו ממתיבתא באחרא דלית להו מילחא ליטור
טויה דשייב ליה נורא ובתו דמשוי פלגא אי בעי לבשולי בקריה שפיר דמי (מעדני יו"ט פג"ה סי' ז אות ו) וכתב עוד המעדני יו"ט לעיין בקצור, וכתבו דבקצור פסקי
הרא"ש (אות ז) כתוב דבמקום שאין מלח יצלו הכשר עד שליש ולאחר שיעלנו יבשלנו. ועיין כנה"ג (הגב"י אות שח) אי יש לרמות נדון דידן לנתכשל במאכל כן דרוסאי
דשבת דהוי לרש"י בשליש בישולו ולרמב"ם בחצי בישולו:

הגהות והערות

הגהות והערות

יבשלו ומשמע לרבינו שבתאי צליתו זכ כל דמו. ובאחרות חיים (ה' אקורי מחלומות ס"א ט"ז) כתב בשם ה"ר פרך (פ"מ ק"י רה אוח ה) והר"ם (משניות פסקים ומנהגים ח"ב סי' מד) כשזולים יונים וכיוצא בהם שרגילים לעגן צמחנת אחר כך קודם שילוו כל צרכן לנלוות ולשהות כדי מליחה לקדרה (פי שמתנגים אותם קודם גמר צלייתם עכ"ל (מא):

(כג) מצאתי כתוב באגרת מלח מצוי (כח) יצלו הבשר עד חצי צלייתו ואחר כך התשובה לה"ר יונה (אות טג) יבשלוהו (**). (הגהה) (כט)

הבשר לאחר שנמלח אע"פ ששהה במלח כשיעור הראוי לשהות אסור לאכול ממנו וכו'. טעמו מפני דם בלוע צליתו. כתב הרשב"א במורה הבית (קצר ב"ג ש"ג ע"ג): הרוצה למלוח ולאכול צליתו ונלא הדמה עושה ואינו חושש לדם שעל המלח שהאש שאוב הדם ומונע את המלח מלבלוע את הדם צמח דברים אמורים צמולמו ומעלהו ללגי אכל את שמה צמולמו המלח בולע את הדם ונאסר ולפיכך מדיחו יפה יפה וזולה ואוכל ע"כ וכתבו רבינו בסיומן ע"ו (קכג). ומשמע לה"ר יונה נמי לא חייבי אלא בשהה צמולמו קצת לחילו צמולמו ומיד מעלהו ללגי ודאי שרי: **רוב"ש** ע"ש מה שכתב בסמוך צמעה דרש"י שהמיר שאחר ששהה הבשר צמולמו אין דם שנמלח שבו אסור את הבשר וכ"ש שאינו אסור את הכלי אלא צריך לומר דלטעמיה אזיל שסובר דבשר שנמלח ועומד עם מלחו לאסר פליטת דם וזיר אסור לפי שיש על פניו טיפת דם שנפלטו וכן המלח מלוכלך בדם הפליטה וחוזר הוא וצולע מחמת חוס המלח ולפיכך צריך לומר להדיח הבשר קודם פליטת זירו כמו שיכתב בסיומן שאחר זה צ"ד. ויש לתמוה על רבינו שכתב צמעה שהמיר רש"י סתם ואח"כ כתב דברי ה"ר יונה כאלו אין מחלוקת ביניהם והם רחוקים זה מזה כרחוק מורת ממערב וצפון מדוייק מלפניו שלא היה כתוב בו הא דאגרת התשובה וכן נראה שהוא האמת שלא כתבו רבינו אלא איזה תלמיד כתבו מבחון וטעה הסופר וכתבו מצננים (מב)

מדקיי"ל דצמחצמל כמאכל בן דרוסאי חשיב צשול לענין שבת והרמב"ם צ"ט דהלכות שבת (ה"ה) כתב שהוא חזי צשולו אלמא דצמחי צלייתו חשוב ללוי ואע"פ שרבינו צ"ח צמין רנ"ג (יב סו"ט"ג) כתב שהוא שליט צשולו ללש כתב ע"פ פרש"י סוף פ"ק דשבת (כ. ד"ה בן דרוסאי) להחמיר צאסור שבת וכלן חפס לתומרא על פי פירוש הרמב"ם וכן פסק צאסור והיתר הארוך כלל ח' (ד"ן י) וכלל ט' (ד"ן ז) ללאחר חזי צלייתו אין כחן דם אלא זיר ועוד

ראה מהא דלאמר ספ"צ דפסחים (מא). היכי דמי נא כדלמרי פרסאי אצננים ופירש הערוך (ערך אצננים) אצננים היינו נא שנללה מעט והרמב"ם צ"ח מהלכות קרבן פסח (ה"י) כתב וז"ל נא שההירה עליו המורה הוא הבשר שהתחיל בו מעשה האור ונללה מעט ואינו ראוי לאכילת אדם עדיין עכ"ל אלמא דבשהוא נללה חזי צלייתו שהוא ראוי לאכילת אדם ללא צרכו קרינ ליה התם דהא ראוי לכן דרוסאי א"כ ראוי לאכילת אדם הוא והקמ"ג בלאוין ש"ן (פ"ע ע"ד) שכתב אצננים פירוט לא חי ולא צלי כל צרכו לחזי צלייתו קרי ליה צלי כל צרכו ולא כההיא דתניא התם יכול ללאו כל צרכו יהא חייב דקאמרינן עלה היכי דמי א"כ ראוי דשויא חרובא דתסם צלוי כל צרכו בלאוין בני אדם היינו צללה חזי צלייתו חזי צלוי כל צרכו כיון שראוי לאכילת אדם וכתב צלייה קאמר קמ"ג לא חי ולא צלי כל צרכו וק"ל: **ואפשר** דהך שיעורא דשיעור מליחה כשיעור צלייה היינו לומר כשיעור חזי צלייתו דהיינו שיעור מיל ואידי ואידי חדא שיעורא הוא ולפרש"י דכמאכל בן דרוסאי הוא שליט צשולו שיעור צלייה הוי נמי שליט צלייתו ועליל (ס"ד ד"ה ו"מ"ט ע"ט) כתבתי דשיעור צלייה היינו צליית פני הבשר כל סביבותיו אע"פ שצמחצמל לא נללה כל עיקר והוא העיקר לפע"ד משום דלפ"ז אין חילוק בין חתיכה עבה לשאינה עבה משא"כ צמחי צלייתו דיש חילוק וא"כ נחמ דצריך לשיעורין ואינו כשיעור מיל שהוא שיעור שזה לכל החתיכות ודוק. וראיתי למהרש"י בהגהת שערי דורא ללש (ס"ק ט) שכתב שמפני שאין הנשים בקיאות בדבר נהגות לללומו כל צרכו כל כך עד שימייבש מבחון ואח"כ מצננות אוחו צלי ההמה ומהרש"ל צאסור והיתר שלו (מכות ט"ז ס"ק ה ט) נמי כתב שאין לבשל עד שיזוב כל דמו ואין להקל כיורה דעה שכתב עד חזי צלייתו ויש לתמוה עליהם דאין ספק דלא נתלק היוורה דעה על האור ורוע אלא כדפרישית הוא העיקר דצמחי צלייתו היינו עד שיזוב כל דמו שוב מלפני להדיח בהגהת שערי דורא סיומן ע"ו (ס"ק ו) דצין חתיכה סכין צבצר צשעת צלייה וז"ל ועי"ל דכל צלייה דאירינין ציה הכא איירי כמאכל בן דרוסאי והשפא אחי שפיר מה שאסר לתמוצ הסכין צבצר לראות את נללה את לאו דחיישינן שמה אינו נללה כמאכל בן דרוסאי ויש ודאי דם שם עכ"ל אלמא דנללה כמאכל בן דרוסאי דהוא חזי צלייתו לכל היומר פשיטא לן דאין שם דם וכ"כ הרב המגיד צ"ח מהמ"א (ט"ו) ציון ככר שחמך עליה בשר ומציאו צית יוסף לקמן בסיומן ע"ו (קכג) ד"ה צלי וכתב דבשליט צלייתו סגי אלא דרבינו החמיר וכתב חזי צלייתו כדפרישית ופשיטא דלא צא בהגהת שערי דורא לחלוק על האור ורוע אלא פרוצי קמפרש והכי נקטינן. וע"ל בסיומן ע"ו מה שקשה מצי דוגיא על מה שכתב כחן ולשם (ס"ו) יבצאר צ"ד: **מצאתי כתוב באגרת תשובה וכו'.** הקשה צית יוסף דלמחי שכתב רבינו להחיר צמעה דרש"י א"כ אף בחמך בו צמכין לאסר שיעור מליחה אין הסכין נאסר. ול"ק מידי למחי דפרישית דמעשה דרש"י לא שרי אלא מפני שמיחי האסור של דם ומלח מתבטל צמולמו של הימר ואם כן צמחך צמכין דאין כחן ציטול אסור אף רש"י מודה שהסכין צלע קצת דם צשעת חיתוך דלאסר שיעור מליחה ודאי רוחא הוא להרב אצנלואי אף קשה ממ"ש רבינו בסיומן ע"ו דסכין שחמך בו צלי מותר וא"כ כ"ש צמלימה דהא קמן דבמרותם הדשן מחמיר טפי צללי צמלימה ע"ש צמין קס"ב ואפשר דרבינו ק"ל איפכא דצללייה אמרינן נורא מישאב שאיב משא"כ צמלימה: L

דרכי משה

ובארוך סוף אות א) כתבתי דמיירי דוקא כשרוצה לטגן: (מב) וז"ל נראה דאף על גב דכתב רבינו סתם כדברי רש"י מכל מקום אין להוכיח דלא כתב דברי רבינו יונה דאפשר כתב דין זה ללמוד ממנו שאם חתך בסכין קודם ששהה שיעור מליחה ואף על גב דמדברי רבינו יונה משמע דקאי על אחר ששהה שיעור מליחה מכל מקום לא

פרישה

א"ל להדיחו אלא פעם אחת משום דם ומלח שעליו ושוב לא נאסר הסכין ואפשר דמשום הכי כתב הרישא ז"ל דאע"פ ששהה צמולמו אסור עד שדיחמו יפה יפה דאף על גב דפשוט הוא מימרא דשמואל צמולמו וכנ"ל משום סיפא כתבו דאע"פ דאין הבשר מותר עד שדיחמו יפה יפה מכל מקום אין הסכין נאסר ממנו מיד שהודם הבשר פעם אחת ועיין דרישה:

דרישה

וטעם דר' יונה הוא דהמלח עדיין בכחו ומעורב בדם ואוסר הסכין ואע"ג דאין מליחה למתכת מ"מ אגב דוחקא דסכינא בולע ממנו כ"כ מורי ורבי באיסור והיתר שער ט' (מכות ט"ז ס"ק ה) וקצת קשה מאי דוחקא דסכינא שייך לגבי דם ומלח שעל הבשר שמחמתו נאסר הסכין וא"ל דילמא הא דהתיר רש"י הבשר משום שהציר מבטל כח הדרם והמלח אבל גבי סכין מודה רש"י דנאסר הואיל והדרם והמלח עדיין בכח דאי"ל למה התיר רש"י הכלי הלא היה בכלי קודם שיצא ממנו ציר ואז היה הדרם והמלח בכחו ולמה לא נאסר הכלי מיהו י"ל דשאני כלי דלית ביה דוחקא משא"כ סכין דאית ביה דוחקא לסברת מורי ורבי הנ"ל. (הג"ה ר' נתן שפירא בכתביו (כביאורו לטור) הקשה על דברי ר' יונה דהא מטיק רבינו לקמן סימן ע"ו דאפילו ברותח גופא אם חתך בסכין צלי שאצל האש ולא נמלח שהסכין מותר וכ"ש במלוח דקיל מצלי ואין לחלק

(***) ועיין לקמן סימן ע"ו דין בישול אחר צלייה: (מא) ואיני יודע אי ר"ל הואיל ודרכן לטגן צריך למלחן קודם כל צלייה אע"פ שאין דעתו עכשיו לטגן דחיישינן שמא ימלך ויטגן הואיל ודרכן בכך או אי ר"ל אם דעתו לטגן עכשיו ולכן צריך למלחן קודם הצלייה דדרכן לטגן קודם גמר צלייה וצ"ע ולקמן סימן ע"ו (אות ב).

(כח) יצלו הבשר עד חצי צלייתו ואח"כ יבשלוהו. טעמו דצמחי צלייה זכ כל דמו ועיין דרישה: (כט) מצאתי כתוב באגרת תשובה לה"ר יונה כו' עד ואסור לחתוך ממנו בסכין עד שידיה הבשר יפה יפה. הא דלאסר אסור לאכול ממנו עד שדיחמו יפה יפה וכלן אמר עד שדיח הבשר יפה דקדק לומר כן ללענין אכילה צריך להדיחו שמי פעמים כמבואר ולענין הסכין

באור זרוע וכן עיקר (נ"ל דריק מרכתב אור זרוע ער שיובו כל דמו ואפשר דאור זרוע סובר דצמחי צלייתו יזוב ממנו כל דמו כדעת הטור וחצי צלייתו דקאמר הכא לאו דוקא אלא כלומר שלא נצלה כל הצורך לאכילה קאמר. עד כאן המגיה): **[טן] מצאתי כתוב באגרת תשובה לרבינו יונה כו' עד ואסור לחתוך ממנו בסכין עד שידיה הבשר יפה.** כתב ב"י יש לתמוה על רבינו שכתב מתחלה סתם מעשה שהתיר רש"י כו' ואח"כ כתב דברי ר' יונה כאילו אין מחלוקת ביניהם והם רחוקים זה מזה כרחוק מורת ממערב שלדעת רש"י צריך לומר שלכך לא נאסר הבשר שכבר נתייבש הדרם כו' (וכמ"ש בפרישה וכ"ש שאינו אסור דם שבמלח את הכלי. עד כאן המגיה) ובספר מדוייק מצאתי שלא היה כתוב הא דאגרת תשובה דר' יונה זו וכ"צ שהוא האמת שלא כתבה רבינו אלא איזה תלמיד כתבה מבחון וטעה הסופר וכתבה מכפנים עכ"ל

ע א מולחין הרבה וכו' עד וכו' זמן שפולטת צירה אינה בולעת ואפילו מתקבץ הרבה וכו'. כלומר לאפילו עומד צומא אינה בולעת ודע לפני טעם זה א"ל להמתין לתמונה עד גמר פליטת העליונה משא"כ לשאר שני טעמים שכתב המוס' והלא"ש נפרק כל הבשר דלועת אלא דחורמ ופולטת ע"ש (מ"ק ק"י:):

ד"ה ודגים) דלר"ך להמתין וס"ל לרבינו דכיון דכתבו המוספות והרא"ש טעם זה לכל זמן שפולטת צירה אינה בולעת וכו' נאחרונה משמע דהכי נקטינן:

ודע דנעיקר הדין שכתב הרשב"א שכששהה הבשר במלחו זר"ך להדיח קודם שיגלה כתב הרב המגיד (מאכל"א פ"ו ה"י"ג) דזרי מימה הם שאם דוקא צמעהו מיד הוא שמומר ואם לאו נאסר ה"ל לתקנים לגזור בזה אלא נראה שאפילו אם נלע המלח מן הדם הכל יולא ע"י האור עד כאן. ולי נראה שאין כאן מקום תימה דכיון דדס שאלמו אינו עובר עליו לא חשו לגזור ע"ז:

המנהג הכשר כשרוצים לקיים הבשר המליח שני ימים או שלשה או יותר מדיחין אותו יפה יפה וכו'. לעעמיה אולי ה"ר יונה שאפילו אחר ששהה כדי מליחה הוא אוסר ל"ר היו"א ממנו דאילו לטוברים כעונדא דרש"י דכתמוך אחר ששהה כדי מליחה אין ל"ר היו"א ממנו אוסר כמו שכתבנו מלח שנתנו בקערה של איסור אם מותר למלוח צו בסימן ק"ה (קסו:). מלח שהוא בלוע מדס או מאיסור ונתנו לקדירה שס. מלח שאלמו צו פעם אחת אם מותר למלוח צו פעם שנית ל"ן שס. אם מותר למלוח בשר בכלי שמכניסין צו גויס יין נסך לקיוס שס. צליס הנמלאים צמעי מרנגולת אימתי צריכיס מליחה זאומתי אינס צריכיס יתבאר בסימן פ"ו (קלח. ד"ה ופיעס) ב"ד:

תשובה לה"ר יונה ז"ל הבשר לאחר שנמלח אף על פי ששהה במלח כשיעור הראוי לשהות אסור לאכול ממנו עד שידיחנו יפה יפה ואסור לחתוך ממנו בסכין עד שידיח הבשר יפה ואם חתכו בסכין צריך להגעיל הסכין ברותחין על גבי האש לפי שהמליח הרי הוא כרותח. המנהג הכשר כשרוצין לקיים הבשר המליח שני ימים או שלשה או יותר מדיחין אותו יפה יפה לאחר ששהה במלחו בכלי מנוקב כשיעור הראוי ואחר כך חוזרין ומולחין אותו פעם שניה כרצונם בכלי מנוקב כדי שיהא מותר לחתוך ממנו בסכין וכדי שלא יפיל מן הדם הנוטף מן הבשר דרך נקבי הכלי על הכלים שבבית ויאסור אותם עד כאן:

סימן ע

פרטי דמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] מולחין הרבה חתיכות זו על גב זו ואפילו בשר שור עם בשר טלה או עוף: דין עופות שמלחן עם דגים: [ב] מלח דג ונתנו עם העוף: [ג] דין בשר כשר שמלחו עם בשר טרפה ועיין בסימן ק"ה: דין דג טמא ודג טהור שנמלחו יחד או טמא מליח וטהור חפל או בהפך: [ד] אם מותר למלוח בשר עם בשר שכבר נמלח ועיין בסוף סימן זה: בשר שנמלח עד כמה מותר להשהותו במלחו: דין בשר שלא נמלח כלל שנתנוהו עם בשר שנמלח קודם פליטתו:

א (א) מולחין הרבה חתיכות זו על גב זו אף על פי שהתחוננה גומרת פליטתה

[א] בשר כשרה וטרפה שנמלחו יחד וקדם וסילקן קודם גמר פליטתן: [ב] מותר למלוח דגים בכלי שמלחו בו בשר: קערה של נבלה ששמשו בה מים חמין ואחר כך מלחו בה דגים: [ג] דין חלב צונן שנמצא על דגים מלוחים: [ד] כאיזה מליח אמרו שהוא כרותח בסימן צ"א: ציר דגים אסור מדרבנן וציר שרצים ונבלה מדאורייתא: בשר שחוטא ספק נמלח עם נבלה ודגים טהורים ספק נמלחו עם הטמאים: דין מליחת כבד עם בשר בסימן ע"ג: אם מותר למלוח מעים עם בשר בסימן ע"ה: קולית שיש בו מוח אם מותר למלחו עם בשר:

א מולחין הרבה חתיכות זו על גב זו אע"פ שהתחוננה גומרת פליטתה קודם לעליונה. נפרק כל הבשר (ק"ג). רב ששם מלח גרמא

דרכי משה

חשש הטור בזה כי כבר גילה דעתו לעיל שהוא סובר כמעשה דרש"י א"כ לא בא ללמד רק אם חתך בסכין חתך שיעור מליחה שהסכין נאסר כן נ"ל אמנם בעיקר הדין כתב בדרשות מהרי"ל שאוסר לכתחלה אם לא בבשר יבש אמנם בתרומת הדשן סימן קס"ב כתב דמותר וראיה כו' עד ובקצת טופסי יורה דעה כתוב לאסור אבל במדויקים ליתא עכ"ל ונ"ל להביא ראיה לדברי התרומת הדשן (שהוא מהרא"י ז"ל) דהרי לקמן בסימן ע"ו (קכב:) כתב הטור דהסכין מותר אפילו בצלי כל שכן במליחה ומשמע שם דאפילו לכתחלה מותר וכן כתב בתרומת הדשן שם וכו"ה בהגהת שערי דרוקא סימן י"ט (ס"ק ד"ה ואת"ה הכא) דמותר לכתחלה לחתוך בסכין בשר מליח שלא הודח עדיין דאין מליחה למתכת כלל ושרי וכן פסק האיסור והיתר הארוך כלל ל"ו (דין

י) דלכתחלה מותר לחתוך בסכין בשר מליח אך הדחה צריך הסכין אח"כ והוא הדין אם נחתך בסכין של איסור מקונח בשר מליח דשרי דעץ או מתכת אינן פולטין ע"י מליחה ועיין לקמן סימן ק"ה (קסרקסו ודי"מ ארוך אות טו) וכתב עוד ודוקא בעוד הציר לח על הסכין די לו בהדחה אבל אם נתקשה על הסכין צריך נעיצה בקרקע עכ"ל כלל נ"ח (דין ביד) ועיין לקמן סימן קכ"א דין נעיצה ועיין לקמן סימן ק"ה תמצא הרבה דיני מליחה:

ע (א) בפסקי מהרא"י סימן ס"ו דהוא הדין אם מלח חתיכה אחת שתי פעמים לא חיישינן שמא המלח השני יבליע לחלוותית הדם שנשארו ממליחה ראשונה עכ"ל ודלא כאיסור והיתר הארוך דאוסר בשער ו' (דין כא):

פרישה

ע (ב) מולחין הרבה חתיכות כו' לפי שהיא שוהה הרבה לפלוט ציר. רבינו כחן נסמון נסס הרשב"א השיעור י"ג שעות שוהה לפלוט ל"ר ומהרא"י כתב דשערים מעט לעט:

דרישה

בין סכין שיש בו גומות לאין בו גומות דהא סתמא נקט לקמן ומשמע דאפילו כיש בו גומות שרי דאין להחמיר יותר מבשפור אלא ע"כ שאין זה מגירסת הספרים כו' ורש"ל באיסור והיתר שלו (שער י"ח דין י"ט) (מכונת שם) כתב דלקמן הטעם דנורא מישאב שאיב משא"כ במליחה וכ"כ ר' נתן שפירא באיסור והיתר שלו דף כ"ה ע"א ע"ש. עד כאן המגיה) וז"ל ד"מ ולי"ג דאע"ג דרבינו כתב מעשה דרש"י לא נמנע מלכתוב דברי ר' יונה מיד אחריו כדי ללמוד ממנו שאם חתך בסכין קודם ששהה שיעור מליחה ואע"ג דמדברי ר' יונה משמע דקאי על אחר שיעור מליחה מ"מ לא חשש רבינו לזה כי כבר גילה דעתו לעיל שהוא סובר כמעשה דרש"י אמנם בעיקר הדין כתוב בדרשת מהרי"ל שאוסר לכתחלה אם לא בבשר יבש אמנם בתרומת הדשן סימן קס"ב

הגהות והערות

[ל] יש לתמוה דבסימן קה לא נזכר דין זה לא בפירוש ולא ברמז וזולת דין המלח הבלוע מן הדם ונתנוהו בקירה שאוסר: ומשמע אין ללמוד איסור לנידון דידן דהתם שאני שנתנוהו בקירה, אבל למלוח בו אין דרך המלח להבליע הדם, ויותר נכון הו"ל למימר שנבאר בסימן זה (ק"י ע"ב ד"ה כתוב בכתב) שהביא דברי מהרא"י שכתב דאין דרך המלח להבליע הדם בנמלח שנית וה"ה אם נתנוהו על בשר אחר דהא כהא תליא, ויראה דמדבריו אין ראיה אלא שאינו אוסר הבשר אבל להפליט הדם שבבשר השני לא שמענו דאפשר שכבר פסק כח המלח במליחה א' (כנה"ג הגהות ב"י אות ש') עי"ש שהאריך בזה, ועיין פרטי רמזי הרי"ם שבראש הסימן שם כתב ג"כ הבי"ו שדין זה מבואר בסימן קה וצ"ע:

באר הגולה
 לג טור זה דעת כל
 האחרונים וכ"כ הרמב"ם
 נהגה והרמב"ם נחשבה:
 לד שם נהגה הרמב"ם נפ"ו
 מהלכות מלחוח אפרוח:
 לה שם נהגה רש"י וכ"כ
 הרמב"ם וכ"כ המדריש נהג
 רמב"ם:
 לו הגהות אשרי' ע"ס:

דגור מרבבה

[כד] [מניח] מ"מ אם
 נתרבב חד בתרי
 אפילו בבישול א"צ
 ששים. ואיני נפקר פ"ח
 נהג רש"י נהג ד"ה
 להם חמיכה ראוה
 להחכד או צריה אסור
 וטעות הוא בידו כיון דאין
 איסורא מחמת עמלו לא
 שייך חמיכה הראויה
 להחכד ולא צריה ועיין
 נש"ע סעיף י"ד, ע"כ:

אמרי בינה

כא ט"מ ש"ש השור
 צ"ע ואין חילוק בין
 מלח במלח דק בו.
 רצונו לומר על הדין
 שכתב המחבר לעיל
 סעיף ה' בלא ניפח
 המלח שעליו כתב בטור
 דאין חילוק בין אם מלח
 במלח דק ובין אם מלח
 במלח גס מותר ומיש
 הטורי' כי המים שבכלי
 מבטלין כח הציר צ"ל
 כח המלח (יר יוסף):
 (כב) דאם בן היואך
 מדמה אותו לים.
 רצונו לומר דאי כונת
 רש"י דהמהול לבטל
 האיסור היאך יליף זה
 מים הדמים רבים
 ומועילים לבטל משא"כ
 מוהל מעט הוא ואין בו
 כדי לבטל אלא ודאי
 כונת רש"י דכמו שאין
 המים ממחה הדם משום
 דהדם מתייבש במלח
 ואין מועיל מיהו כן
 המוהל אין ממחה הדם
 לאסור (חור"ד):

כג עיין כל מה
 שכתבתי לקמן סימן
 צ"א [בש"ך] ס"ק י"א:

הגהות והערות

לט* [קושיות רע"א] היא
 לפי גירסתו בדברי
 הרשב"א כמו שהביא הש"ך
 אם נתרבב חד בתרי
 "אפילו בבישול" א"צ
 ששים אלא כטל ברוב,
 רממשע דנתערב בעת
 הבישול והוי לה כלה,
 אמנם לפי הגירסא
 לפנינו בדברי מהרש"ל
 והביאו הט"ז ס"ק מד,
 אבל נתרבב באחרות
 ולא ידעין אפילו

(מה) אב"ש שאר חתיכות בו. ואע"ג דפולט הבשר למטה
 כמ"ש בסמוך וכאן החתיכות דלמטה הן קחומות מלפוט מ"מ
 אין חתיכה אחת דחוקה כל כך על גבי חזרתה שיעכצו החתומות
 את העליונות מלפוט ואפילו קליפה לא נעי עכ"ל איסור והיתר
 הארוך (כלל י דין ט):

(סעיף ב) (מו) ורפי זה בשר
 שנפץ לתוך ציר בו. דלא חשיב
 עוד רוחם ואין להקשות כאן ממה
 שכתב הטור לעיל ואין מילוק בין
 מלח צמלח דק בו כי המים שבכלי
 מבטלין כח (הציר) [המלח] בו
 משמע דכלל מים היו רוחם אע"פ
 שעבר שיעור מליחה י"ל דהתם
 רוצה להחיר אפילו למאן דפליג
 אמעשה דרש"י ואסור כמ"ש
 המחזיר בסמוך מ"מ מודה לעיל
 כיון שהמים מבטלין (הציר) [המלח]
 וכתבו הטור לרווחא דלמחא שהוא
 אליבא דרש"י וכאן כתב והחירו
 רש"י כלומר שאין זה אליבא דרש"י
 ומו"ח ז"ל (ס"ח) פירש טעם
 מעשה דרש"י לפי שהמהול הוא
 היתר ואף שנחערב בו לחלוטית דם
 ומלח שעל הבשר המוהל מבטל כח
 המלח ולא חשיב כרוחם דמה לי

מליחה רק מעט עד (לו) שנראה ציר בכלי (מרדכי
 ספ"ה נהג רמ"ה והגהה ש"ד וארוך כלל י"י) (עו) וכן
 (טו) נהגין ואין לשנות [עג] ומכל מקום אינו אסור
 רק אותה חתיכה המונחת למטה בכלי ונוגעת בציר
 (מה) (עז) אכל שאר חתיכות שעליה הנמלחים עמה
 (טז) מותרות (שם בארוך וכלל טו) והכי נהוג:

יב [עד] לג אחר שנמלח הבשר והודח
 מותר ליתנו אפילו במים שאינן
 רותחין [עח] (עח) לה ויש מי שמצריך
 ליתנו במים (טז) רותחין (לו) והמנהג כסדרא
 ראשונה וכן (טז) עיקר (ב"י דעת עמלו):

[עו] לה בשר שנמלח ושהה כדי
 מליחה ונתנהו אחר כך בכלי בלא
 הרחה (עט) ונתמלא מציר (טז) מותר
 (מו) לו ולפי זה בשר שנפל לתוך ציר
 היוצא מהבשר (מו) אחר ששהה כדי

מיס מה לי מוהל והטור לא חמי לעיל אלא לאפוקי היכא דליכא
 לא מיס ולא מוהל אלא מיהו דם ומלח של איסור גרידא דהוה
 אסור וכו' ואין זה ניח דהא התם ג"כ מייירי אחר ששהה שיעור
 מליחה וכבר הלך לו כל הדם ומה שיוצא אחר ג"כ מוהל הוא
 כמו הבל. גם מ"ש נעטם דרש"י שהמהול מבטל כח המלח הא
 ודאי ליתא דלא משום בעול מחיר רש"י (ב) דא"כ היאך מדמה
 אותו למים (לא) אלא דבר צרור שלרש"י אין כאן איסור לגמרי
 שכבר פסק כחו של מלח בשעת הפליטה כמו שכתבתי לקמן בשם
 הרמב"ם (פכ"ה סי' נח) וכמ"ג (לאוין קל' מה) או משום שנתייבש
 או משום שפסק כמו של מלח וא"צ כלל לנעלו ולא תקשה א"כ
 לרש"י למה לי הדחה אחרונה שאחר המליחה וכן למה אסרו
 לעיל (פ"ט) אם נבטל בלא הדחה אחרונה לא קשה מידי דודאי
 המלח עכ"פ אסור מכה דם שצמחו אלא שאין לו כח לאסור
 הבשר כיון שנתייבש והווי כמו דם זוג הנדבק בו לנרץ הדחה ואין
 כאן שום דבר רוחם שיעלעו בחוך הבשר כי אין כאן אלא מוהל

בעלמא ואין לו כח להצליע בבשר כמו שאין למים כח להצליע בבשר וכו'
 אם חתך כסלין אחר שיעור מליחה א"כ אלא הדחה כיון שאין כאן אלא עונן משא"כ להחולקים עליו בסמוך נרץ הגעלה ויפה
 כתב בית יוסף (ק"ג: ד"ה ומ"ש ה"ר יונה) שמעשה דרש"י חולק עם אגרת דר' יונה שמדי הטור ולא כדעת מו"ח ז"ל (ס"ט ד"ה
 מלחתי) שכתב דאף לרש"י הוה האיסור בחתיכת סכין כמו לר' יונה כיון שיש שם איסור דם ומלח ואין שם מוהל לנעול דזה אינו
 דאין כוונת רש"י שהמהול יעשה היתר בעטולו האיסור אלא כוונתו דאין המוהל עושה שום איסור ושאר על הבשר שם זוג:

(מו) אחר ששהה כדי מליחה מותר. כג זה מעשה דרש"י והטעם דמשום הציר אין לאוסרו דאין דם אלא מוהל הבשר
 שהרי אחר ששהה כשיעור מדיחין אותו לנעלו נקדרה ואין חוששין לציר הנפלט ממנו ואע"פ שהמלח שעל הבשר אסור שהדם
 מעורב בו ולכן נרץ להדיח הבשר יפה מ"מ אותו דם (שנמלח) [שנמלח] נדבק הוא במלח ומתייבש בחוכו ואין לו כח לנעול בבשר
 דא"כ נאסר כל בשר שנתייבש מים להדיחו כי נמחה המלח והדם שצמחו נבלע בבשר דמה לי מים מה לי מוהל שניהם היתר
 הם אלא ודאי דם המלח נתייבש בחוכו ואין לו כח לנאסר כ"כ התוס' (ק"ג: ד"ה ודגים רפו) והרמב"ם (טס) כתב עוד אי נמי דפסק
 כח המלח מחמת שהפליט את הדם ומחמת אותו המלח לא יחשב עוד כרוחם ולא דמי לצר יונה (חולין ק"ג) דנפל לכמכא שהיה
 נחשב כרוחם אם היה הכמכא מלוח הרבה עד שאינו נאכל מחמת מלחו אף שהיה הכוח נמלח מומן מרובה דהתם לא פסק
 כח המלח וכ"כ הקמ"ג (טס) דברי המירון השני של הרמב"ם שזכרנו וכתב עליו שהוא טעם הגון ומכח המירון הזה פסק בתרומת
 הדשן סימן קנ"ט והביאו רמ"א בסמוך סעיף זה. באחד שמלח אוו' ונמלא ערפה ואחר ששהה שיעור מליחה נתנו עם בשר כשר
 ופסק שם כיון דהוא נורץ סעודה מלוה וגם י"ל הפסק מרובה י"ל כיון שכבר שהה שיעור מליחה לא יחשיב עוד רוחם שכבר

פסק כח המלח אכל באין הפסק מרובה כתב להחמיר כיון שהקמ"ג עמלו (שם ע"ב) כתב בשר וגזייה שנענו זה בזה כשהם למים
 אם שניהם מלוחים ואינם יבשים מאן שניהם אסורים משמע אפילו לאחר שיעור מליחה איירי וגם ספר התרומה (ס"י קג) ושערי
 דורא (ס"י כא"כ) ואור זרוע (ח"א ס"י חקט) ס"ל דגם אח"כ משהצד רוחם ע"כ אין להקל אלא במקום דוחק דלעיל והנה יש
 לנו לתרץ עכ"פ דברי הקמ"ג שלא יהיו מוכתשים אהדי וי"ל דס"ל לסמ"ג דלא אמרינן כסדרא זו דפסק כח המלח אלא דוקא
 באם הפליט דם מן הבשר משא"כ בבשר שנפלט כבר כל דמו והודח ואח"כ מלוחו והווי קיים ודאי חשיב רוחם דהרי אותו

טורי זהב

מלח לא עשה פעולה שנאמר עליו דפסק כמו והוא כההוא לכמה שזכרו הרמ"א והסמ"ג משום הכי יפה כתב הסמ"ג צנצר מליח כזה אם נגע צניצה היו עדיין רוחם לעולם כל זמן שהוא לח ולפי"ו יש לנו לומר דגם כל החולקים שמיצא בתרומת הדשן פסק מיידי צנצין זה ונמצא לא יהיה ממלוקת כלל ויהיה ראוי לפסקו אפילו שלא במקום הפסד מרובה להחיר אמנם מלך אחר יש פלוגתא דהסמ"ק (פי"ה מהגה אה"ט) מביא על מעשה דרש"י צנצר דאמר שיעור מליחה אין עליו פס רוחם לענין דם אבל צנצר רומח מיקרי משום הכי אם לכל ההוא ליר על צניצה אוקר וע"כ פסק בהג"ה שערי דורא (פי"ד ס"ק ג) ומביאו רמ"א סעיף זה דאם הדיח הצנצר בכלי מולצת מלוכלך דאקור וא"כ גם זההוא לזווח טריפה של תרומת הדשן דלעיל יש לאקור

ביאור הגר"א

[עג] ומ"מ אינו כו'. דלדידהו הוי ככלי מנוקב דאין חתיכה תחתונה מונעת העליונה מלפלוט. ד"מ: [עדן] אחר כו'. דע"י מליחה יוצא כל דמו כמ"ש (פסחים ע"ד ע"ב הל"ן צ"ג ע"ב) באומצא דאסמיק חתיכה כו'. ר"ן: [עג] ויש כו'. דס"ל דאינו יוצא אלא ממקומות הסמוכים לפני הבשר וצריך לחלוט שיצמת בתוכו ולמקומות הסמוכים לא מהני שיוצא קודם שיתחמם הבשר. וראיתו כתב הר"ן מ"ש שם ק"ב ע"ב דאם ועופות כו' ולא מהני מליחה אלמא אין כל הדם יוצא במליחה. וריב"ש סימן קס"ה כתב שמפרש מולייתא דכיצד צולין (צ"ד) כבשר שנמלח

חידושי רע"ק

מו) דמדאורייתא חד בתרי בט"ל. לא הגמיה הא לפי מה דקיימא לן טעם עיקר דאורייתא מדינא לא הוי ציטול צמרי צמין נשאינו מינו והכל דם לגבי צנצר הוי אינו מינו [והיה מקום להקל רק לנצל כל אחד בפני עצמו ולענין משש שמה יבשלם יחד י"ל דלא גזרו כולי האי אלא לשון רש"ל דמדאורייתא חד כנוצא בטל אפילו ציטול צ"ע לט"א]:

באר היטב

(טב) גוהגין. וכתב הש"ך בשם מהרש"ל דאף דנהגין הכי מ"מ אם נחערב חד בחרי אפילו בבישול א"צ ששים אלא בטל כרוכ מאחר דמדאורייתא חד בחרי בטל אלא מדרבנן צריך ששים כדאי הם הפוסקים המחזיקין מה שחזן לציר לסמוך עליהם ככהאי גוונא וצ"ע לדינא ואולי יש לסמוך עליו דבלא"ה הם שמלחו או בשלו אינו אלא מדרבנן מיהו משמע שם אפילו נמלח כשיעור מליחה לקריה ושהה ג"כ שיעור מליחה יש להחיר ככהאי גוונא: (טז) מותרות. כתב הט"ז דאפילו קליפה לא בעי דאין חתיכה אחת דחוקה כל כך על גבי חברתה שיעכבו התחתונה מלפלוט ומעשה בא לידו שהניחו אוזו שנמלח והורח על אוזו שלא נמלח ומלחו אוזו העליונה והיה זב ציר ממנה ונשרה קצת מהתחתונה בתוך אוזו הציר בכלי שאינו מנוקב נ"ל בזה יש לסמוך על הרא"ש ורשב"א שלא לאסור רק מה שמונח בציר ולא הוי אוזו התחתון כנמלח בכלי שאינו מנוקב דהא אין באן מליחה כלל רק ה"ל דין כבוש בציר כסימן ק"ה ושם הביא רמ"א יש מקילין מה שחזן לציר עכ"ל. וכתב הש"ך אם נפלה חתיכה לציר בכלי שאינו מנוקב וספק אם נפלה לשם קודם ששהה שיעור מליחה מותר מה שחזן לציר וכ"ש אם ברי שנפלה לשם אחר ששהה שיעור מליחה אכל אם ברי שנפלה לשם קודם ששהה שיעור מליחה אסור אף מה שחזן לציר דכיון דעדיין לא פלט כל דמו הוי ממש כמולה בכלי שאינו מנוקב כך פסק בתשובת משאח בנימין סימן ל"ט ועיין

פתחי תשובה

(לו) שגראה ציר בכ"י. נפסק חמודי דניחל סימן ל"ח כתב אשכנז דזה דווקא נחמל מליחה כל זמן שלא נראה ציר בכלי לא פעל המלח עדיין צנצר כלום אלא נאמנע מליחה פלגת מיד מעט מעט ואם הוסיף בכלי שאינו מנוקב או נפל על הקרקע נאסר מיד דהדס פירש ממקום למקום ו"ע: (לז) והמנהג כסברא ראשונה. עיין בתשובת רדב"ן המדעות סימן ל"ג:

משבצות זהב

(מז) אבל כו'. דאין המקום דחוק כל כך שמהא עליונה דחוקה לפלוט הדם שעליה, ומשום הכי העליונה שרי, ואם מניע הציר לעליונה יש לעיין תיג, ועיין ט"ז: (מז) ולפי זה. עיין ט"ז דהציר ליישב קושיא הב"ח על הטור, דלרווחא דמלחא כתב שמים מנוקב, והנה טעמים יש, ועיין מה שאכתוב ט"ז באות מ"ז: (מז) אחר. עיין ט"ז. ומוכן כוונתו דיש חילוק בין כשהמלח עושה פעולה להוציא דם, דלא אמרינן לאחר שיעור מליחה פסק כח המלח, לא כשאין עושה שום פעולה, ועיין ט"ז דאין חילוק בין כשהמלח נמצא כן, ומשום הכי המיר כאן בהפסד מרובה, מטעם דנמנע להוציא

שפתי דעת

ע' (שפ"ד ס"ק מ). ובאיסור והיתר הארוך כלל ו' דין י"ד פסק דהיה ספק דרבנן דם שמלחו, ועוד דהתם גוסא זומרא בעלמא הוא יע"ש. ועיין מנחת יעקב כלל ו' אות ב' בשר שפלט כל דמו עם בשר שלא פלט דאסור, דוקא במנוח בשר שפלט למטה, ועיין איסור והיתר הארוך כלל י"ד דין ט"ו, ולקמן סימן ע' (שפ"ד ס"ק ד ט) בדגים ועופות יבואר עוד: (עז) וכן. עיין ש"ך הביא דברי רש"ל, וכן כתב הט"ז אות מ"ח ח"ו, ורוטב גם כן שרי כרשב"א ודלק את שאינו מינו, ועיין סימן צ"ח (סעיף ב), ולעיל אות ג"ח תיג, והניח דין זה בצריך עיון תיב: (עז) אבל. כתב הש"ך היינו מה שאין נוגעין בציר, דכל מה שהוא בתוך הציר המקום דחוק, ואף שאין מונח למטה:

מלח לא עשה פעולה שנאמר עליו דפסק כמו והוא כההוא לכמה שזכרו הרמ"א והסמ"ג משום הכי יפה כתב הסמ"ג צנצר מליח כזה אם נגע צניצה היו עדיין רוחם לעולם כל זמן שהוא לח ולפי"ו יש לנו לומר דגם כל החולקים שמיצא בתרומת הדשן פסק מיידי צנצין זה ונמצא לא יהיה ממלוקת כלל ויהיה ראוי לפסקו אפילו שלא במקום הפסד מרובה להחיר אמנם מלך אחר יש פלוגתא דהסמ"ק (פי"ה מהגה אה"ט) מביא על מעשה דרש"י צנצר דאמר שיעור מליחה אין עליו פס רוחם לענין דם אבל צנצר רומח מיקרי משום הכי אם לכל ההוא ליר על צניצה אוקר וע"כ פסק בהג"ה שערי דורא (פי"ד ס"ק ג) ומביאו רמ"א סעיף זה דאם הדיח הצנצר בכלי מולצת מלוכלך דאקור וא"כ גם זההוא לזווח טריפה של תרומת הדשן דלעיל יש לאקור

ביאור הגר"א

[וכ"ה ברמב"ם להרי"א מבואר ומשם למד] וכתב הרי"ף דוקא לצלי אבל לקריה לא אמרינן כבולעו כך פולטו ולהכי קבע שם אצל פסח. רי"ף. והמפרשים פירשו כבשר שלא נמלח וכמ"ש לקמן סימן ע"ז: (ליקוט) ויש כו'. כמ"ש בפסחים ע"ד ע"ב האי חלא דהחליט כו' ובחולין קי"א ע"א אבל הגאונים כתבו דחליטה הוא לאכול בלא מליחה וכ"כ כל הפוסקים וכתבו הגאונים דהאינא לא בקיאין בחליטה ולכן בלא מליחה אסור לבשל אף ברותחין. תורת הבית ע' א' (ער כאן): [עין בשר שנמלח כו'. עיין תוספות קי"ב ע"ב ד"ה ורגים כו':

חידושי רע"ק

מו) דמדאורייתא חד בתרי בט"ל. לא הגמיה הא לפי מה דקיימא לן טעם עיקר דאורייתא מדינא לא הוי ציטול צמרי צמין נשאינו מינו והכל דם לגבי צנצר הוי אינו מינו [והיה מקום להקל רק לנצל כל אחד בפני עצמו ולענין משש שמה יבשלם יחד י"ל דלא גזרו כולי האי אלא לשון רש"ל דמדאורייתא חד כנוצא בטל אפילו ציטול צ"ע לט"א]:

באר היטב

לקמן בסוף סימן ע': (טז) רותחין. כדי לחלוט ולצמת הדם שנשארו בחוכו: (סז) עיקר. הטעם דכבר יצא כל דמו ומה שיוצא אחר"כ אע"פ שהוא אדום אינו אלא מוהל בעלמא: (טח) מותר. כתב הש"ך הטעם דציר היוצא מבשר לאחר ששהה שיעור מליחה אינו אלא מוהל בעלמא ואע"פ שהמלח שעל הבשר אסור שהדם מעורב בו מ"מ בטל הוא בציר והט"ז הקשה על המחבר מ"ש בסעיף ח' אם לא ניפץ המלח וכו' עד כי המים מבטלין כח המלח משמע דאף לאחר ששהה שיעור מליחה בעי דוקא מים לבטל הא לא"ה מיחשיב כרותח ואין לתרץ דגם בסעיף ח' אם נתמלא מציר מותר אלא דמיירי היכא דליכא אלא מחוי דם ומלח של איסור גרידא ומש"ה צריך מים לבטל זה אינו דגם של מיידי אחר ששהה שיעור מליחה וכבר הלך לו כל הדם ולא נשאר רק מוהל בעלמא כמו הכא אלא דבר ברור שלרש"י גם שם אין איסור לגמרי שכבר פסק כח של מלח בשעת הפליטה ולא כתב שם המחבר דצריך דוקא לבטל במים רק לדעה השניה שאוסרת כאן מודה שם ביש מים לבטל דאליבא דכ"ע מותר ואין להקשות לדעת רש"י למה אסרינן לעיל אם נתכשל בלא הדחה אחרונה לא קשה מידי דורא עכ"פ המלח אסור מכח דם שבתוכו אלא שייך לו כח לאסור הבשר והוי כדם צונן שדבק בצריך הדחה וגם לרש"י אם חתך בסכין בבשר אחר שיעור מליחה א"צ אלא הדחה כיון דאין כאן אלא צונן משא"כ להחולקים צריך הגעלה עכ"ל:

פתחי תשובה

(לו) שגראה ציר בכ"י. נפסק חמודי דניחל סימן ל"ח כתב אשכנז דזה דווקא נחמל מליחה כל זמן שלא נראה ציר בכלי לא פעל המלח עדיין צנצר כלום אלא נאמנע מליחה פלגת מיד מעט מעט ואם הוסיף בכלי שאינו מנוקב או נפל על הקרקע נאסר מיד דהדס פירש ממקום למקום ו"ע: (לז) והמנהג כסברא ראשונה. עיין בתשובת רדב"ן המדעות סימן ל"ג:

משבצות זהב

דס, הא בעלמא לא, ולפי זה מה שכתב רמ"א לקמן (סג"ה ועיין מ"א סעיף ה) דיש אומרים לצורך תיג הפסד מרובה שרי, היינו נמי כהאי גוונא, ושם יבואר (סימן מ"א שפ"ד ס"ק יא), ומה שלא המיר אף באין הפסד מרובה, משום דקמ"ק חולק ואמר דמעשה דרש"י משום הכי המיר, דלענין דם אמרינן פסק כח המלח, ולא לענין שאר איסורי משום הכי לא המיר אלא בהפסד מרובה, מה שאין כן כשלא עשה פעולה להוציא דם, אף שהפליט ציר, לא פסק כח המלח, ואף דמנר יורה אין ראייה, ששם לא עשה המלח שום פעולה, מה שאין כן הכא שהפליט ציר, מכל מקום אין לחלק כל שלא הוציא דם, ועיין לקמן:

שפתי דעת

(עח) ויש מי שמצריך. עיין ש"ך. להמחבר לכתחלה יש לחוש להרמב"ם ד"ל תיג) כמו שגילה דעתו בספרו ב"י (קג. ד"ה ולענין), ורמ"א כתב שאין לחוש כלל, דלאחר שיעור מליחה יצא כל דמו. ומה שכתב המחבר סעיף ה' דלאחר שיעור מליחה מותר לחתוך, ולא כתב ב' דעות, עיין מה שכתבתי שם (משב"ז ס"ק טח): (עט) ונתמלא. עיין ש"ך. ולכאורה הוא דעת הב"ח (קג. ד"ה מעשה) דהטעם דבטל בציר, ויש לומר דטובר לאחר שיעור מליחה לא מיחשב כרותח טעון, אלא הציר חשוב כרותח אף אחר שיעור מליחה, ומשום הכי כתב ממה נפשך אי יש ציר בטל הוא בציר, ומכל מקום אינו יודע היאך בטל הוא הדם ומלח שעל החתיכה במעט ציר חסון וצריך עיון:

טורי זהב

הגהות והערות
חד בחרי בטל דמאחר דמדאורייתא אין כאן איסור דחד בחרי בטל לעולם אלא שמרבנן אסור עד ששים "בבישול" כדאי וכי' והיבות "אפילו בבישול" ליחא אתי שפיר דהמהרש"ל מיידי שנתערב יבש ביבש ולכן מדאורייתא בטל כרוכ וכשיבשלם צריך ששים מרבנן, ועיין יד יוסף:

[מ] ודם שבישלו אינו אלא מרבנן ומשמע שם מרבנן, כצ"ל (כרם) שלמה, חז"ר, אמר (בהג): [מא] צ"ל אם שניהם מלווים שניהם אסורים, והמלים ואינם יבשים ט"ס. וכן הגיה הט"ז עצמו בהגהותיו על ספרו זה (מחצית השקל להר"ג ר' נתנן וייסבלאט):

ציורים והגהות על ספ"ג

תיג עיין שם נמשכ"ז ומה שאין שם: (תיג) במגד שמים וכו' השמש הגיעו לעיל אות נ, פירוט דשם כתב דכסה ג' ימים בלא מליחה בטל כנוז דהוי מומרת הגאונים והכי נמי צמח לציר הוי רק חומר: [תיב] הרש"ל חול (לשטמיה) דאוליין נמר שמה והי מין צמיג, אלא להש"ך סימן מ" ס"ק ו הוי מין צמיג מינו, וכן כתב לעיל ס"ק ט ו ולכן כתב דל"ע לדינא (מיס רמ"ס):

תיג עיין ש"ך וספ"ד ס"ק עו ונקימן ע ס"ק מ:

תיג עיין בפמיה ד"ה העיקר הב':

תטח רצה לומר הממיה לא מיהשז כרוחא אלא הציר, ומכל מקום המיר הוא וזה המילוק בין הב"ח לש"ך לב"ח לז"ח הוא כמו מים, ולש"ך רוחא הוא רק שהוא הימר (לקוטי שו"ע), ועיין ש"ך ס"ק לא:

תסח וזהו קושיא הט"ז ס"ק מו על הב"ח דא"כ האין ממה אוחו למי, עי"ש. ועיין סוף סימן ע ש"ך ס"ק ג, וא"כ קושיא הפרמ"ג הוא לפי שיטת הש"ך שם דצנצין רוב מיס לנטל הציר, ובחידושי רעק"א שם הביא שיטת המגן אברהם נאורה מיס סימן חמו ס"ק לט שכנז דאפילו אין המים מרובים, וא"כ לא קשה מידי (משמרת שלום):

תיג דיש אומרים לצורך וגם הפסד מרובה שרי, כ"ל (מגד שמים):

באר הגולה

לו מוספות ומדלי נסס רבנו אליעזר ורבי"ק ורמ"ה וכ"כ בענין דורא:

דגול מרבבה

[סוף] [ממלא] והכי איתא בתורת חטאת כ"ד י"ג. דין א' שהוא מקור הדין וס' כתב צדיק אסור הכלי לגמרי ולא מהני קליפה ועיין בגמרת יעקב ס' ס"ק ד' שמה נאמח שצרי רמ"א קומרים ז"ל. ונראה דדעת זו סוגרם ארצה אחר ששה שיעור מליחה או הוא רוחם גמור משא"כ קודם ששה לא היו רוחם גמור וכמו שפסק ה"י בש"ס סימן ז"א סעיף ה' ולכן לעיל נמולת בכלי שאינו מנוקב לא נאסר רק כדי קליפה של הכלי היינו קודם ששה שיעור מליחה משא"כ כאן שנתנה בכלי שאינו מנוקב אחר שיעור מליחה הוא רוחם יתיר ונאסר כל הכלי כ"ל טעם דעה זו כדי שלא יסתרו אהרדי דברי הרמ"א מיהו לדין קיימא לן להיפוך דלחר זה לא מחשב רוחם ע"כ ע"כ:

גליון מהרש"א

קלח ויש אוסרין. ואם נתערב אוחה חתיכה באחרת שמכיון אדעת רש"י ובטל ברוב. רש"י בט"ו ס"ק מ"ח: קלט ורוחם הוא ונבדל. עיין סימן צ"א ס"ק י"א בין חשש כחו שהפליט דם לבין לא הפליט:

קמ אפילו לא שהה בכ"י. עיין בהגהת ש"ע סעיף י"ח:

קמא כיון שהוא בכלי שאינו מנוקב. ובכלי מנוקב לכתחלה אסור להניחו אחר י"ב שעות. סימן ע' סעיף ה':

קמב וזכוי נהוג. ודוקא בציר בעין. ט"ז סימן ע' סק"ו וש"ך ס"ק י"א:

קמג או שהוא בכלי חרס. וכלי חרס נאסר כולו (ו"מ בבבבול בו לא מועיל ששים נגד הקליפה) ובגל על צד חיצון י"ל משרק שריק (ועיין ס"ק פ"ח) כמו כלי מנוקב ומכל מקום כש"ך ס"ק ע' אסור וי"ל מ"מ רק כדי קליפה נאסר מבחוץ והתיר בשפתי לבבוב שבת להטמין בו ועיין גליון סימן צ"א סעיף ה' בהגהה אחרונה:

קמד שנפ"ב בו אחרו הציר אסור. אם אי אפשר לקלפו. ש"ך:

7 (פ) ויש אוסרין. דס"ל דליר זה הוא כשאר ציר קלט ורוחם הוא ונבלע בכשר ומ"מ אינו נבלע יותר מכדי קליפה וכמו צמורת חטאת ריש כלל י"ד (ד"ן א) דאם הדיחו קודם שנתנו לכלי שאינו מנוקב שרי לכ"ע ומשמע שם דאפילו נתמלא ח"כ ציר קאמר וכבר נבאר לעיל סוף סעיף ח' דצדיעבד סגי אפילו צהמה אחרת ונ"ל דהוא הדין הכא ומשמע דהאוסרין אוסרין אוחו מיד קמ אפילו לא שהה בכלי כיון שיש ציר בכלי וכ"כ צאטור והיתר הארוך כלל י' דין ט"ו להדיא ע"ש ועיין בס"ק ל"ב: (פא) כדי קליפה. ואע"ג דהכא ליכא טעמא דפירש ממקום למקום שהרי כבר שהה שיעור מליחה מ"מ לא אמרינן אידי דפליט ציר לא נלע וכלקמין סימן ע' (פ"ו) קמא כיון שהוא בכלי שאינו מנוקב וק"ל ומהרש"ל חלק בספרו פרק כל הבשר סימן ע"ו ואסור כל מה שצריך ומטעם למעלה ממנו כדי קליפה ולדברי הרב לא מהני ששים לבטל דכל מקום דלריך קליפה אין מנעלין בששים וכלקמין סימן ק"ה מו) ולדברי מהרש"ל אם יש צמה שבתוך הציר ששים נגד הציר שרי (ג) אצל מה שחוף לציר אין מצטרף לבטל דדם אינו מפעפע למעלה וכ"כ צאטור והיתר הארוך כלל י' דין י"ט ונ"ל ומיהו מה שבתוך הציר אסור אפילו אם יש ששים בכל החתיכה נגדו דהא מה שחוף לציר אינו מצטרף לבטל מאחר ש' דין י"ט ונ"ל וצנור הוא והרב צמורת חטאת שם דין צ' כתב על האיסור והיתר הארוך ואינו נראה דאם היה ששים בצנר שציר נגד הציר שרי לדבריו דאוסר הכל דליכא ששים עכ"ל ותמהני דהא אף האיסור והיתר הארוך לא קאמר אלא דמה שחוף לציר אינו מצטרף וכמבואר בדבריו להדיא: (פב) והב"י ב"ו אפור. כבר נבאר לעיל דין קערה שנלמדה בשר קטעין ט"ו ובס"ק ט"ד וכאן שכתב סתם והכלי שנפל בו הציר אסור מיירי בענין דאי אפשר לקלפו כגון שנפל בו הרבה ציר קמג או שהוא כלי חרס וכדכתב הרב לקלפו כגון שנפל בו הרבה סעיף ה' ע"ש [נפה] והכי איתא צמורת חטאת כלל י"ג (ד"ן א) ע"ש: (פג) וכן אם היה הכלי חודבת ויש בו דב"ד ב"ו. משמע מדברי הרב דכשהכלי אינו מלוכלך אפילו היה בו זימו מותר וכן משמע מדבריו לעיל סוף סעיף ח' וכן כתב צמורת חטאת סוף כלל י"ד (ד"ן ה) צהדיא ע"ש ואע"ג דצהגהת שערי דורא (נסוף) שער ז' (ס"י יד ס"ק ג) ומבאיה צ"י צס"ס זה) שמתנה הוליא הרב מקור דין זה מצואר שאם הכלי בן זימו לריך ששים נגד

מליחה מותר לו ויש מי שאוסר בזה ובוזה ויש לחוש לו לכתחלה:

הגה (פ) ועין קלח ויש אוסרין (מס' ור"א"ס מג) וכמה מן האחרונים) אפילו צדיעבד (מ"ח) (פ"א) כדי (מ"ח) קליפה (הגהת ש"ד ובשערים ומהר"ם ומהר"ן) וצ"י (ארוך) קמב והכי נהוג [עין] ודוקא מה שמונה בתוך הציר אצל מה שחוף לציר שרי (מ"ב) (פ"ב) (מ"ח) (ל"ה) והכלי קמב שנפל בו אוחו הציר אסור (פג) וכן אם היה הכלי חולבת

אם יש איהו פוסק דצדיא ליה לחלק בן מ"מ כדאי הם המוס' והסמ"ג והרא"ש נחד שניא לסמוך עליהם במקום הפסד מרובה ויפה פסקו מהר"א ורמ"א וגם רש"י (ש"ס פכ"ה ס"י פג) פסק לעיל סעיף ט' (פ"ק כג) כהך צציה דפסק כח המלח מממח שהפליט דם ולעיל הצמחי דציר ע"ש אלא דנפרק כל הבשר סימן (כ"ח) [ס"ח] מולק הוא על מהר"א וכחז שיש לחלק בין הבשר להמלח (מ"ב) והא דלא תירצו בן צהדיא דכותם היינו דדוקא צבשר יש לחלק ולומר שהמלח פסק כחו אחר שהפליט ונבלע כח רמיחמו צבשר אצל ככותם אין לחלק צבשי שאם המלח אינו כרותם אף הכותם אינו כרותם אלא על כרחק הכל כרותם עכ"ל וכדאי הם מהר"א ורמ"א לסמוך עליהם במקום מזהו והפסד גדול כמ"ש שם: [(מ"ח) כדי קליפה והכי נהוג. אצל רש"י (ממטות) ס"י יד ס"ק ג' י"ש פכ"ה ס"י עו) פסק לאיסור והיתר הארוך (כלל י' דין טו) דאוסר מה שבתוך הציר לגמרי ושכן נהוג וכחז שכן משמע גם לשון המוספות (ק"י: ד"ה ודגס רפ) והסמ"ג (לאין קלו מ"ח). והמדרכי (ס"י משכה ופסכו) שכתבו לשון אסור הכל כנלע"ד למעשה עוד כתב רש"י (ש"ס) דמכל מקום אם נתערבה אוחה חתיכה בצמורת אפילו חד צמרי נטל ובוה יש לסמוך לדברי רש"י דמיקל בכל ענין: (מ"ב) והב"י שנפ"ב בו ב"ו. דהכלי נוח יותר לבלוע מן הבשר שאין לו מקום לנאח:

ביאור הגר"א

[עין] ויש אוסרין ב"ו. עיין ש"ך: (ליקוט) ויש אוסרין ב"ו. וכ"כ בח"כ דאלי"כ הל"ל אין מולחין (עד כאן): [עין] ודוקא ב"ו. דכאן לא שייך מ"ש בסעיף י"ח בהג"ה משום דם שפירש כיון ששהה שיעור מליחה:

חידושי רע"ק

(מ) ולדברי מהרש"ל וכו'. לענ"ד הא קיימא לן לקמן (סימן ק"ה) דנענין ששים וקליפה ומכל שכן הכא דמדינא סגי בקליפה אלא דממתינן צמליחה בששים אצל מלח מקום אין להקל שלא להצריך קליפה גם הא הרש"ל דאוסר כולה היינו צשהה כדי כשמש ציר וכן כתב להדיא בגמרת יעקב (כלל י' ד"ן א) וס"ק ג) אם כן קודם ששהה כבר נאסר כדי קליפה:

באר היטב

(מ) קליפה. כתב הש"ך אע"ג דהכא ליכא טעמא דפירש ממקום למקום שכבר שהה שיעור מליחה מ"מ לא אמרינן אידי דפליט ציר לא בלע כיון שהוא בכלי שאינו מנוקב ומהרש"ל חולק על הג"ה זו ואוסר כל מה שבציר לגמרי ומטעם למעלה ממנו כדי קליפה ומ"מ כתב דאם נחערבה אוחה חתיכה באחרות אפילו חד צמרי בטיל ובוה יש לסמוך אדעת רש"י דמיקל בכל ענין ולדברי

פתחי תשובה

(ל) (ס"ק פט) צמ"ש או שהוא כלי חרס רצונו לומר דאי אפשר לקלפה וכחז שם בדבר מעשה שנתפץ ציר מליחה על קנקן של פורצל"ין אצל אוח הכלי דא"י אפילו קליפה כיון שנפל במקום גצה דככל זמן שיגיעו החמין נגד מקום הטיפה יהיה ששים נגד הטפה וכלקמין סוף סימן ז"ע ואף הע"ז שם (ס"ק טו) מודה אם הוא אחר מעט לעת ואפילו אח"ל דקנקן זה לא הוא כדבר שדרכו להשתמש לעולם בשפע יש להמיר מטעם אחר דלעולם לא יבוא לידי נוחן טעם כיון שאין דרך להשתמש בקנקן זה אלא האש רק ע"י עירוי שמערין לתוכה קאווט

דמ"מ הוא בשר רוחם ואוסרת הבשר אלא דהר"ש והסמ"ג ע"כ לוח להו חילוק זה דא"כ לא היו מקשים כלום מן יונה דכמכא וכמו שכתב צמורת חטאת הדשן הזכחה זו על חילוק שבין הציר לחתיכה עצמה שא"א לומר כן וע"כ יפה הכריע צמורת חטאת דין הפסד מרובה או לא וראיתי למורי וחמי ז"ל (ס"י"ח) מולק על האי פסקא דמהר"א מממח שהאוח הנצילה היא פחותה חמיד ליפלט ציר נצילה וכיון שהציר אינו נאכל מממח מלחו אלא ע"י טיבול אע"פ שהציר אינו רוחם מ"מ הציר רוחם ואוסר ולע"ד נראה דאין לאסור מטעם זה דכבר הוכיח צמורת חטאת שם שהסמ"ג והרא"ש לא סצירא להו האי חילוקא דא"כ לא היו מקשין כלום אלא ודאי דגם הציר הוא אינו רוחם אחר שיעור מליחה וא"כ אף

אם יש איהו פוסק דצדיא ליה לחלק בן מ"מ כדאי הם המוס' והסמ"ג והרא"ש נחד שניא לסמוך עליהם במקום הפסד מרובה ויפה פסקו מהר"א ורמ"א וגם רש"י (ש"ס פכ"ה ס"י פג) פסק לעיל סעיף ט' (פ"ק כג) כהך צציה דפסק כח המלח מממח שהפליט דם ולעיל הצמחי דציר ע"ש אלא דנפרק כל הבשר סימן (כ"ח) [ס"ח] מולק הוא על מהר"א וכחז שיש לחלק בין הבשר להמלח (מ"ב) והא דלא תירצו בן צהדיא דכותם היינו דדוקא צבשר יש לחלק ולומר שהמלח פסק כחו אחר שהפליט ונבלע כח רמיחמו צבשר אצל ככותם אין לחלק צבשי שאם המלח אינו כרותם אף הכותם אינו כרותם אלא על כרחק הכל כרותם עכ"ל וכדאי הם מהר"א ורמ"א לסמוך עליהם במקום מזהו והפסד גדול כמ"ש שם: [(מ"ח) כדי קליפה והכי נהוג. אצל רש"י (ממטות) ס"י יד ס"ק ג' י"ש פכ"ה ס"י עו) פסק לאיסור והיתר הארוך (כלל י' דין טו) דאוסר מה שבתוך הציר לגמרי ושכן נהוג וכחז שכן משמע גם לשון המוספות (ק"י: ד"ה ודגס רפ) והסמ"ג (לאין קלו מ"ח). והמדרכי (ס"י משכה ופסכו) שכתבו לשון אסור הכל כנלע"ד למעשה עוד כתב רש"י (ש"ס) דמכל מקום אם נתערבה אוחה חתיכה בצמורת אפילו חד צמרי נטל ובוה יש לסמוך לדברי רש"י דמיקל בכל ענין: (מ"ב) והב"י שנפ"ב בו ב"ו. דהכלי נוח יותר לבלוע מן הבשר שאין לו מקום לנאח:

ביאור הגר"א

[עין] ויש אוסרין ב"ו. עיין ש"ך: (ליקוט) ויש אוסרין ב"ו. וכ"כ בח"כ דאלי"כ הל"ל אין מולחין (עד כאן): [עין] ודוקא ב"ו. דכאן לא שייך מ"ש בסעיף י"ח בהג"ה משום דם שפירש כיון ששהה שיעור מליחה:

חידושי רע"ק

(מ) ולדברי מהרש"ל וכו'. לענ"ד הא קיימא לן לקמן (סימן ק"ה) דנענין ששים וקליפה ומכל שכן הכא דמדינא סגי בקליפה אלא דממתינן צמליחה בששים אצל מלח מקום אין להקל שלא להצריך קליפה גם הא הרש"ל דאוסר כולה היינו צשהה כדי כשמש ציר וכן כתב להדיא בגמרת יעקב (כלל י' ד"ן א) וס"ק ג) אם כן קודם ששהה כבר נאסר כדי קליפה:

באר היטב

(מ) קליפה. כתב הש"ך אע"ג דהכא ליכא טעמא דפירש ממקום למקום שכבר שהה שיעור מליחה מ"מ לא אמרינן אידי דפליט ציר לא בלע כיון שהוא בכלי שאינו מנוקב ומהרש"ל חולק על הג"ה זו ואוסר כל מה שבציר לגמרי ומטעם למעלה ממנו כדי קליפה ומ"מ כתב דאם נחערבה אוחה חתיכה באחרות אפילו חד צמרי בטיל ובוה יש לסמוך אדעת רש"י דמיקל בכל ענין ולדברי

פתחי תשובה

(ל) (ס"ק פט) צמ"ש או שהוא כלי חרס רצונו לומר דאי אפשר לקלפה וכחז שם בדבר מעשה שנתפץ ציר מליחה על קנקן של פורצל"ין אצל אוח הכלי דא"י אפילו קליפה כיון שנפל במקום גצה דככל זמן שיגיעו החמין נגד מקום הטיפה יהיה ששים נגד הטפה וכלקמין סוף סימן ז"ע ואף הע"ז שם (ס"ק טו) מודה אם הוא אחר מעט לעת ואפילו אח"ל דקנקן זה לא הוא כדבר שדרכו להשתמש לעולם בשפע יש להמיר מטעם אחר דלעולם לא יבוא לידי נוחן טעם כיון שאין דרך להשתמש בקנקן זה אלא האש רק ע"י עירוי שמערין לתוכה קאווט

קח

שפתי כהן

יורה דעה סט הלכות מליחה

טורי זהב

באר הגולה
לח נאגרת משונה לרמי
יונה:
לע סט:
מ הרשב"א נמורה הית:

דגור מרובה
[כו] [מנינה] ויש בו
לכבוד אביו. עין ע"ו
ס"ק י"ט, ע"כ:
[כז] [מנינה] ואם חתך
צריך להגעיירו. ג"ע
זה דוקא לדעת י"א
שנשעף י"ו וכח שס ויש
אופרים ברומח ודומק
לומר דכין ממיר טפי
משום דוקא דקניא
אמנם לפי מה שכתבתי
נש"ק ס"ק פ"ג דלדעת זו
אמר שיעור מליחה הוא
רומח וא"כ לא קשה
מיר, ע"כ:

[כח] [מנינה] דאביו צו
לחמוך לכחלה בשר מליח
ובדיעבד מותר כ"ל
ע"כ:

[כט] [מנינה] ודמי דמאי
דלוקמן סימן ק"ה
סעיף י"ב בהג"ה
ע"ש. ג"ע שהרי הנ"ל
כתב לעיל בס"ק ס"ו
הטעם דלוקמן רמ"א נתימן
ק"ה לכחלה היינו
מטעם שמה יסכת להדיח
ע"ש והרי בבשר לא שייך
טעם זה דלוקמן הדחה
כמ"ס שיעור עמנו לעיל.
ע"כ:

[ל] [מנינה] אלא משום
שיצא דם בעין.
ובמותר מטעם כלל י"ד
משמע דם בעין שיהא
נכנס בבשר מחמת רוחות
המליחה וא"כ אינו מושלם
שייחשו וימלחו שנת
ועיין מה שכתבתי בסעיף
ד' בהג"ה, ע"כ:

ג"כ מדרש"א
קמה כיון דקיימא פ"ן
דאין מליחה לכ"ב.
עין סימן צ"ב ס"ק ג'
ובגליון לעיל ש"ך ס"ק
ל"ג:
קמו שניחשו בכלי
שאינו מנוקב. עין
ש"ך ס"ק כ"ו:
קמו אינו אביו אלא
לחמוך לכתחלה.
ולחמוך בכלי שלא נוצה
כחצי צלייתו עיין סימן
ע"ו סעיף ד':

קמה לצורך ששהה
שיעור מליחה. ועיין
ש"ך סימן צ"א סעיף ה'
ס"ק י"א חילוק בין מליח
שהוציא דם שתשש כחו
לבין בשר אחר שהוכשר
שנמלה ולא חש כחו כי
דרכו רק להוציא דם:

קמה כיון דקיימ' דאין מליחה לכלים וכ"כ נתימן ק"ה סעיף י"ב
בהג"ה דאם נמלח הימר בכלי איסור מותר דאין מליח כרוחמ
כל כך להפליט מה שבלוע בכלי וכן נראה להדיח דעת מהרש"ל (גא) יש להקל ולומר. כנר נמלח זה תחילת סעיף זה:
פירק כל הבשר סימן פ"ג והוא פשוט דלא כהעטרת והב (ס"כ) (גב) ולפי דבריו אע"פ ששהה בו. קשה הא ודאי גם
שהעמיק הג"ה שיערי דורא לפסק
הלכה ומימה עליו שהרי הוא עמנו

כחב נתימן ק"ה סעיף י"ג דאם
מלח בשר בכלי של איסור מותר
שאין המלח מפליט האיסור מן
הכלי ע"כ ומ"ס הרב אסור הבשר
משמע דאסור כולו קאמר אי
ליכא ששים נגד הלכלוך וכן כתוב
במורת חטאת שס והטעם ע"ש:
(פד) אב"א אב הוא הפסד
מרובה בו. כלומר דכחצי גוונא
אפילו לענין לכלוך דחלב אמרינן
דהיזר לא מחשב רומח וכן מוצא
בתימן ג"א ס"ה בהג"ה א' וכן
מוכח במרומח דהשן סימן קנ"ט
להדיח ע"ש: (פ"ה) ולפי דבריו
אע"פ ששהה הבשר בו עד
שידיחנו יפה יפה. לריך בלאור
אין דין זה חלוי בזה והלא כל
הפוסקים מודים בזה שצריך להדיח
הבשר יפה יפה וכליתא בש"ס
(ק"ג) להדיח אין הבשר יוצא מידי
דמו אלא"כ מלחו יפה ומדיחו
יפה יפה וגם קמחבר כתב לעיל
בסעיף ו' בסתם לריך להדיחו יפה
יפה ונראה דכוונת המחבר לומר
דכיון דדעת היש מי שאסור הוא
דק"ל לזיר היולא מבשר מליח
לאחר שיעור מליחתו רומח הוא
ומהיזר דם ולא מוהל ונבלע בבשר
א"כ אסור לאכול ממנו עד שידיחו
יפה יפה מיד קודם פליטת כל צירו
וכמ"ס לקמן סימן ע' סעיף ה'
מהאי טעמא וכמו שיכתב שם וכן

הגה (פז) ויש מחירין לחמוך נתימן קמה לאחר
ששהה שיעור מליחה (פח) [פג] דאין
מליחה (עא) לכלים (פ"ב) וכן עיקר דמומר (מ"ה סימן
קס"ב ואו"ה כלל ל"ו) צ' קג אצל הסכין לריך
(עב) הדחה אחר כך צ"א או נעילה בקרקע אס
נתייבשה עליו היזר (ארוך) [פ"ד] קגב ואפילו קודם
שיעור מליחה (ג) אין האיסור משום הסכין [פ"ה] מח) [ג] אלא משום שיאל דם בעין
על הבשר ואם רוצה להדיחו שס היטב ולחמוך ולמלחו שס מותר:

לט וכשרוצים לעשות בשר מליח להתקיים לאחר ששהה במלחו בכלי
מנוקב כשיעור הראוי צ"ב) (עו) מדיחים אותו יפה יפה ואחר כך
חוזרים ומולחים אותו כדי שיתקיים ואפילו בכלי שאינו מנוקב
[פ"ח] מ ואפילו לפי סברא זו צ"ג) אם רוצה למלוח ולאכול צלי בלא
הדחה עושה ואינו חושש לדם שעל המלח שהאש שואבו ומונע
המלח מלבלוע דם והני מילי במולחו ומעלהו לצלי אבל אם שהה
במלחו המלח בולע הדם ונאסר ולפיכך מדיחו יפה יפה וצולה ואוכל
(ועיין לקמן סימן ע"ו מדין בשר שנמלח ולא הודח ונלכה כך):

מוכח צ"כ סוף סימן זה (ד"ה ומ"ס הר"ר יונה כו') (ק"ג. ד"ה כתב סמ"ק) עיין שם ודוק ועיין בתימן ע' ס"ק כ"ד עוד י"ל
ודאי טעם הדחה לאחר מליחה הוא משום התלוותות ומלח שעליו ולפ"ו כשחמנו מכל דברים מותר ללכלו בלא הדחה אבל
לכבדא וזו דהיזר קודם ההדחה חשיב דם אס כן לעולם לריך הדחה להסמים נקבי הפליטה ודוק: [פ"ו] ואם חתך צריך להגעיירו.
היינו דוקא לכבדא האחרונה אבל לפי מה שפסק המחבר דלכתחילה יש לחוש לדבריו ובדיעבד שרי א"כ קמו אינו אסור אלא לחמוך
לכתחלה אבל אס חתך ח"צ הגעלה וק"ל: [פ"ז] ויש בתיירין. אפילו איכא גומות נתימן כי ע"י הולכת והנחת סכין בבשר מתקנה
הלכלוך זה מן הגומות כ"כ מהר"א במרומח דהשן שם (ס"י קסב) ובהגהת שיערי דורא שער ט' (ס"י יע סוף ס"ק ד) ומביאו הרב
במורת חטאת סוף כלל י"ו (ד"ן ה) ומהרש"ל באיסור והיתר שלו שער ט' (מנווח שם ס"ק ה) פסק דלכתחלה יש להגעילו ובדיעבד
מותר אס קנחו בצד קשה והמחמיר לאסור בלא הגעלה חבוא עליו צרכה והיינו דוקא לעצמו אבל לאחרים יש להורות להמיר
דיעבד אף אס לא קנחו וחתך בו רומח עכ"ד וכן אס חתך צלי שלא נללה כל צרכו פסק ג"כ הכי וע"ש ועיין בתימן ע"ו סעיף
ד': (פ"ח) דאין מליחה לכ"ב. קמה כלומר דהדס מיערק שריק ואינו נבלע נתימן וכו"כ במורת חטאת סוף כלל י"ו אצל ודאי
יש מליחה לכלים לענין שבלוע שפיר ע"י מליחה היכא דליכא טעמא דמיערק שריק ומהאי טעמא נאסר כלי שאינו מנוקב שנמלח
בו וק"ל: [פ"ח] וכן עיקר בו. משמע דאפילו לכתחלה ממיר לחמוך וכ"כ במורת חטאת שם להדיח ומימה כיון דהסכין לריך
הדחה אס"כ וכלמסקי א"כ אמאי לא חיישינן דלמא ישכח להדיחו וכלקמן ריש סימן צ"א דאסור להניח הימר צונן שאין דרכו
להדיח בקערה של איסור צונן דילמא אכיל בלא הדחה וסכין דבר שאין דרכו להדיח הוא כלקמן סימן צ"ה ס"ק א' מ"ו ודומק
לומר דשאני הכא כיון שאין גוף המאכל לריך הדחה אלא דליכא לתייבש שמה ימחוך אס"כ בלא הדחה דהא הך דלקמן סימן
צ"א מדברי הרשב"א הוא והרשב"א כתב דכלי של הימר נמי דינא הכי כמ"ס שם בס"ק ג' ואפשר לומר דדוקא גבי כלי חיישינן
דילמא משתלי להדיח מה שאין כן בסכין דהאיסור שעל גביו נראה לעין ואם יראה להשתמש בו יראה לעינים הדם שעל גביו
ודיחו אי נמי שאני הכא כיון דמדינא ליכא איסורא לאחר ששהה שיעור מליחה (רוב הפוסקים ב) מיהו בסכין של איסור משמע
במורת חטאת שם [פ"ח] מ"ו דאסור לכתחלה לחמוך בו בשר ובדיעבד מותר [ע"ג] דמי למאי דלקמן סימן ק"ה ס"ב בהג"ה ע"ש:
צ) אב"א הסכין צריך הדחה. אף שעדיין לא נתייבשה היזר עליו וכ"כ בדרכי משה (אורח מצ) ובמורת חטאת שם:
צ"א) או נעיצה. דין נעילה עיין לקמן ק"ג סוף סימן קכ"א: צ"ב) מדיחין אותו יפה יפה. זה נמשך ג"כ לכבדא האחרונה
הנ"ל ולפי מה שפסק המחבר דלכתחלה יש לחוש לה וק"ל: צ"ג) אם רוצה למלוח ולאב"ו צ"י בו. עד סוף הסימן נכתב
על נכון בתימן ע"ו ע"ש:

(ג) ויש בו לכלוך בו. (ד) הוא הדין אס אין צו לכלוך והכלי
חולבת הוא בן יומא לאסור (ד) כן כתב צ"י (ק"ג. ד"ה כתב סמ"ק):
(גא) יש להקל ולומר. כנר נמלח זה תחילת סעיף זה:
(גב) ולפי דבריו אע"פ ששהה בו. קשה הא ודאי גם
לרש"י לריך הדחה יפה כמו שהוזכר

(ג) [עט] [ע"ג] ויש בו לכלוך [פ] אסור הבשר דאף לאחר
שיעור מליחתו (עט) מחשב (סט) כרוחמ (הגהת ש"ד
וח"ה סימן קנ"ט) (פ"ד) [פ"א] אבל אס הוא הפסד
מרובה ואית ביה גם כן לורך סעודה מלוה (גא) יש
להקל ולומר דלמחר ששהה שיעור מליחה לא מחשב
צירו כרוחמ (ד"ע) ועיין לקמן סימן צ"א:
(גב) (פ"ה) [פ"ב] ולפי דבריו לא אף על פי
ששהה הבשר במלח כשיעור אסור
לאכול ממנו עד (ע) שידיחונו יפה יפה
ואסור לחמוך ממנו בסכין קודם שידיחונו
[פ"ו] וכן ואם חתך צריך להגעילו:

הגה (פז) ויש מחירין לחמוך נתימן קמה לאחר
ששהה שיעור מליחה (פח) [פג] דאין
מליחה (עא) לכלים (פ"ב) וכן עיקר דמומר (מ"ה סימן
קס"ב ואו"ה כלל ל"ו) צ' קג אצל הסכין לריך
(עב) הדחה אחר כך צ"א או נעילה בקרקע אס
נתייבשה עליו היזר (ארוך) [פ"ד] קגב ואפילו קודם
שיעור מליחה (ג) אין האיסור משום הסכין [פ"ה] מח) [ג] אלא משום שיאל דם בעין
על הבשר ואם רוצה להדיחו שס היטב ולחמוך ולמלחו שס מותר:

לט וכשרוצים לעשות בשר מליח להתקיים לאחר ששהה במלחו בכלי
מנוקב כשיעור הראוי צ"ב) (עו) מדיחים אותו יפה יפה ואחר כך
חוזרים ומולחים אותו כדי שיתקיים ואפילו בכלי שאינו מנוקב
[פ"ח] מ ואפילו לפי סברא זו צ"ג) אם רוצה למלוח ולאכול צלי בלא
הדחה עושה ואינו חושש לדם שעל המלח שהאש שואבו ומונע
המלח מלבלוע דם והני מילי במולחו ומעלהו לצלי אבל אם שהה
במלחו המלח בולע הדם ונאסר ולפיכך מדיחו יפה יפה וצולה ואוכל
(ועיין לקמן סימן ע"ו מדין בשר שנמלח ולא הודח ונלכה כך):

מוכח צ"כ סוף סימן זה (ד"ה ומ"ס הר"ר יונה כו') (ק"ג. ד"ה כתב סמ"ק) עיין שם ודוק ועיין בתימן ע' ס"ק כ"ד עוד י"ל
ודאי טעם הדחה לאחר מליחה הוא משום התלוותות ומלח שעליו ולפ"ו כשחמנו מכל דברים מותר ללכלו בלא הדחה אבל
לכבדא וזו דהיזר קודם ההדחה חשיב דם אס כן לעולם לריך הדחה להסמים נקבי הפליטה ודוק: [פ"ו] ואם חתך צריך להגעיירו.
היינו דוקא לכבדא האחרונה אבל לפי מה שפסק המחבר דלכתחילה יש לחוש לדבריו ובדיעבד שרי א"כ קמו אינו אסור אלא לחמוך
לכתחלה אבל אס חתך ח"צ הגעלה וק"ל: [פ"ז] ויש בתיירין. אפילו איכא גומות נתימן כי ע"י הולכת והנחת סכין בבשר מתקנה
הלכלוך זה מן הגומות כ"כ מהר"א במרומח דהשן שם (ס"י קסב) ובהגהת שיערי דורא שער ט' (ס"י יע סוף ס"ק ד) ומביאו הרב
במורת חטאת סוף כלל י"ו (ד"ן ה) ומהרש"ל באיסור והיתר שלו שער ט' (מנווח שם ס"ק ה) פסק דלכתחלה יש להגעילו ובדיעבד
מותר אס קנחו בצד קשה והמחמיר לאסור בלא הגעלה חבוא עליו צרכה והיינו דוקא לעצמו אבל לאחרים יש להורות להמיר
דיעבד אף אס לא קנחו וחתך בו רומח עכ"ד וכן אס חתך צלי שלא נללה כל צרכו פסק ג"כ הכי וע"ש ועיין בתימן ע"ו סעיף
ד': (פ"ח) דאין מליחה לכ"ב. קמה כלומר דהדס מיערק שריק ואינו נבלע נתימן וכו"כ במורת חטאת סוף כלל י"ו אצל ודאי
יש מליחה לכלים לענין שבלוע שפיר ע"י מליחה היכא דליכא טעמא דמיערק שריק ומהאי טעמא נאסר כלי שאינו מנוקב שנמלח
בו וק"ל: [פ"ח] וכן עיקר בו. משמע דאפילו לכתחלה ממיר לחמוך וכ"כ במורת חטאת שם להדיח ומימה כיון דהסכין לריך
הדחה אס"כ וכלמסקי א"כ אמאי לא חיישינן דלמא ישכח להדיחו וכלקמן ריש סימן צ"א דאסור להניח הימר צונן שאין דרכו
להדיח בקערה של איסור צונן דילמא אכיל בלא הדחה וסכין דבר שאין דרכו להדיח הוא כלקמן סימן צ"ה ס"ק א' מ"ו ודומק
לומר דשאני הכא כיון שאין גוף המאכל לריך הדחה אלא דליכא לתייבש שמה ימחוך אס"כ בלא הדחה דהא הך דלקמן סימן
צ"א מדברי הרשב"א הוא והרשב"א כתב דכלי של הימר נמי דינא הכי כמ"ס שם בס"ק ג' ואפשר לומר דדוקא גבי כלי חיישינן
דילמא משתלי להדיח מה שאין כן בסכין דהאיסור שעל גביו נראה לעין ואם יראה להשתמש בו יראה לעינים הדם שעל גביו
ודיחו אי נמי שאני הכא כיון דמדינא ליכא איסורא לאחר ששהה שיעור מליחה (רוב הפוסקים ב) מיהו בסכין של איסור משמע
במורת חטאת שם [פ"ח] מ"ו דאסור לכתחלה לחמוך בו בשר ובדיעבד מותר [ע"ג] דמי למאי דלקמן סימן ק"ה ס"ב בהג"ה ע"ש:
צ) אב"א הסכין צריך הדחה. אף שעדיין לא נתייבשה היזר עליו וכ"כ בדרכי משה (אורח מצ) ובמורת חטאת שם:
צ"א) או נעיצה. דין נעילה עיין לקמן ק"ג סוף סימן קכ"א: צ"ב) מדיחין אותו יפה יפה. זה נמשך ג"כ לכבדא האחרונה
הנ"ל ולפי מה שפסק המחבר דלכתחלה יש לחוש לה וק"ל: צ"ג) אם רוצה למלוח ולאב"ו צ"י בו. עד סוף הסימן נכתב
על נכון בתימן ע"ו ע"ש:

עגזרי רבני' סולוביק 7-3-77 נטב ונעזר אי. חיגי ארץ
עניני מליחה קט

סימן מט דין בשר לאתר מליחה

א.

כתב השו"ע (סי' סט ס"ט) בשר שנמלה ושהה כדי מליחה ונתנהו אח"כ בכלי בלא הדרה ונתמלא מציד מותר. ומקורו ממעשה דרש"י שהוכח בתוס' לחולין (קרב: ד"ה ורגים) וברא"ש שם (סי' לח). ועיי"ש שרש"י החיר משום דס"ל דמאחר ששהה הכשר במלה כדי שיעור מליחה קודם שהושם בכלי, שוב אין הלמ"ם הנמצאים שם בכלי נתשבים כדם אלא כמותל בעלמא, וממילא אף אם חוזרים ונבלעים בבשר אין בכך כלום, והדם שבמלה מתייבש בו ואין בו כח ליבלע בבשר אלא עומד במקומו. ועוד שכבו ספק כח המלה מחמת שהפליט את הדם, וממילא מחמתו אחר מלה לא יחשב ער כרוחה ולא יבליע שום דם לחורך הבשר.

ונראה דנפק"מ בין הטעמים להיכא שמלתו את הבשר עוד פעם במלה אחר, דלטעם האי' אין לאסור אף בכה"ג, שהרי אין שום דם הראוי להיות נבלע בבשר. אבל לטעם הב' שכל הדרהו הוא מפני שפסק כח המלה, ממילא אם מלחו את הבשר עוד פעם במלה אחר שפיר יכולים לאסור עיי"ן שהדם הוציר חוזרים ונבלעים לחורך הבשר.

ב.

עוד כתב שם השו"ע שיש מי שאוסר בהו (הוא המנהג שהביאו החו"ס' שם), ולפי דבריו אי"ש ששהה הכשר במלה כשיעור מליחה, מי"ז אסור לאכול ממנו ער שידחתו יפה יפה. וכבר תמה עליו הש"ך שם (סי"ק פנ) והואך חייב הדרה חלוי בשיטת היש מי שאוסר, הלא כ"ע מודו שצריך להריח הכשר לאחר מליחה. ועיי"ש שתי' שכונת השו"ע היא, והוא"ל ולדעת היש מי שאוסר הרי הציר הוציא מן הכשר לאחר שיעור מליחה עריץ דינו כדם, ממילא צריך להדיח את הכשר לפני כפי צירי, והוא"ל ודינו כדם ורוחה הוא, אם לא ידחתו יחזור ויהא נבלע בבשר. אבל לדעת רש"י שהציר הוציא מן הכשר לאחר ששהה במלה כשיעור מליחה אין דינו כדם, ממילא ל"צ להדיחו לפני גמר פליטת צירו.

ועוד ה"י שם הש"ך, והנה הראשונים נתנו כ' טעמים למה צריך להדיח את הכשר לאחר מליחה. דעת הדב"א בתו"ב (כ"ג ש"ג, עג): ורוב ראשונים היא שהוא כרי

שיעורי הרב

קטו

בציר וחומץ כשיעור כדי שיתנו על האור ויחזיל להרחיק אמרינן ולכבוש הרי הוא כמבושל ממש. ומש"ה מסתב דאע"ג דלא מוהיא מליחה להפליט מה שבחורך הכלי, מ"מ שפיר מוהיא כבישה להפליט מה שבחורך הכלי כמו שבשיל מפליט ומבליע בכלים.

והנה כתב הרמ"א (סי' ע ס"ט) שאם נמלה בשר ולא ששה עריץ שיעור מליחה תפול לציר יש להחרי' אם לא נכבש בחנוכי יום שלם. והמה עליו חס"י שם (סי"ק יז) דאם נכבש יום שלם מאי אוי"א ציר אפי' במים נמי אסור דכבוש הרי הוא כמבושל, ואם נכבש בציר יש לאסור אף אם לא נכבש אלא כשיעור כדי שיתנו על האור ויחזיל להרחיק. וכתב חס"י דע"כ טענה טופו איכא ברמ"א, וע"ל אם לא נכבש בחנוכי שיעור כבישה, אבל לעולם אם ששה שיעור כבישה הרי זה אסור אע"ג דלא ששה בחנוכי יום שלם.

אולם הש"ך שם (סי"ק לו) ה"י דדעה הרמ"א היא דמאי דאמרינן דכבוש בחומץ וכביר הרי הוא כמבושל היינו רק לענין בליעה, אבל לא לענין שהוא כמבושל ממש ששורב לא יצא דמו ע"י מליחה. ומש"ה כל שנכבש הכשר בציר פתוח מיום שלם שפיר מהניא ליה מליחה.¹⁴ וכך הביא חס"י שם בשם מהרש"ל, וז"ל "אע"ג דאמרינן גבי ציר כבוש כמבושל, היינו שאוסר כבולו ולא מני בקליפה וכי', אבל קודם ששהה (במלחו) שיש תקנה לחזור ולמלוחו אינו כמו בישראל גמור, ואינו דומה להיכא ששרירי במים מעל"ע דאז אסור אפי' בלא ציר דחשוב בישראל גמור." הרי להדיא דס"ל דכבוש הרי הוא כמבושל ממש רק כשנשדה מעל"ע, אבל כפרש בחומץ ובציר כשיעור כדי שיתנו על האור ויחזיל להרחיק דינו כמבושל לענין שמבליע כבולו אך אינו כמבושל ממש.

14 ולדידיה צ"ל דמאי דמשמע מדברי חו"מ"א שהכבוש יום שלם אינו אסור אלא בפל לציר לאו דוקא הוא, דלעולם ה"ה נמי יש לאסור אם נכבש במים יום שלם, אלא לרבותא קאשה לאשמעין דאף אם נפל לציר מ"מ אין לאסור אלא כשנכבש בחנוכי יום שלם, משא"כ כשנכבש רק כשיעור כדי שיתנו על האור ויחזיל להרחיק.

קסט

עניני מליחה

נבלע שום בליעה בסבין הואיל ודם מירשק שריק. פירוש הדבר, והואיל והבשר עם הדם אינו נוגע בסבין אלא לזמן מועט, ובאותו זמן מועט אין הסבין יכול לבלוע אלא טעם קלוש בלבד, ממילא מסתבר שלא נבלע שום דם בסבין כלל, דאין כח במליחה להבליע טעם קלוש בכלים.

שיעורי חרב

קסט

להסיר את הדם שעל פני הכשר. אבל הרמב"ם בהל' מאכ"א (פי" ה"י) כתב שהוא כתי שיתלבן הבשר ויסתמו נקבי הפליטה רשות לא יצא דם מהם. ומח"ט ס"ל להרמב"ם שצריך להודיע דקאף במים רותחין שחולטין את הכשר ומנועין את הדם מלצאת. ובשו"ע (סי"ט) כתב שהמנהג כדעת הרשב"א. וכתב הש"ך דאולי המהבב כאן (סי"ב) נהניין לומר דלפי סבתו הרשב"א ל"צ להודיע הכשר לאחר מליחה בכל מקרה, שהרי אם יתוחד חלק מן הבשר מפני הצדדים לאחר מליחה מסתבר שלא יצטרך להודיע אותה חתיכה אם אין שום דם עליה. אבל לדעת ה"ש מי שאוסר שהציר הירצא מן הבשר לאחר שיעור מליחה עדיין דינו כדבם, אי"כ צריך להודיע בכל מקרה כתי להסתים נקבי הפליטה שלא יצא הציר.

ומדברי הש"ך מכואר שהבין שמה' הרשב"א והרמב"ם בהבד דין הדיחה אחרונה תלויה במה' רש"י הדיש מי שאוסר בבין ציר חירצא מן הבשר לאחר שיעור מליחה. דלדעת רש"י דאין לציר דין רב, ממילא ל"צ לסתום נקבי הפליטה, וכל הטעם להודיע אחרונה אינו אלא כדי להסיר הדם שעל פני הכשר. אבל לדעת ה"ש מי שאוסר שאף לאחר שיעור מליחה עדיין יש לציר דין דם ושהוא רוחת, אי"כ בודאי צריך להודיע את הבשר אף כתי לסתום נקבי הפליטה שבתוך הכשר.

ג.

עוד כתב שם השו"ע דלדעת ה"ש מי שאוסר אין לחמוך בסבין כשר שנמלח ער שריחתי יפה יפה. והוסיף הרמ"א שיש מחזיקין לחמוך בסבין משום דאין מליחה בכלים. ולכאורה צ"ע, דלא אמרינן דאין מליחה בכלים אלא לענין זה שאין חבלי מפליט ע"י מליחה, אבל בודאי חבלי בולע ע"י מליחה, וא"כ היאך מותר לחמוך בסבין לפני הדיחה, הרי ע"י הדם יהיה בולע בסבין.

וה"י הש"ך שם (סי"ק פה) דלעולם כוונה הרמ"א היא דדם מירשק שריק ואינו נבלע בסבין, וכמו שכתב בעצמו כ"י חתת חטאת (כלל י"ז אות ה'), אבל לעולם היכא דליכא טעמא דמירשק שריק בודאי יש מליחה לכלים לענין שכולע ע"י מליחה. אך אי"כ צ"ע, דאמאי כתב הרמ"א דה"ש שמותר משום דאין מליחה בכלים ולא הזכיר חך ודם מירשק שריק כלל.

ונראה דס"ל להרמ"א דלא מהני חך טעמא דדם מירשק שריק אלא משום דאין מליחה בכלים. דאמנם יש כח במליחה להכליע בכלים, אך אין לה כח להכליע טעם קלוש בכלים. ומאחר שבין, אם חוץ בשר שנמלח קודם הדיחה אחרונה, מסתבר שלא